БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД УНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№167 (10228) | 1963 оной июлиин 17, среда | Сэн 2 мүнгэн

Совет-венгер хани барисаанай митинг

ТАШКЕНТ, июлиин 15. (ТАСС). Совет-венгер хани барисаанда зорюулагдаһан ехэ митинг Свердловэй нэрэмжэтэ концертнэ зал соо мүнөөдэр болобо.

Венгриин социалис-хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, Венгриин революционно хүдэлмэришэн-таряашанай правительствын түрүүлэгшэ Янош Кадар толгойлогшотой ВНР-эй партийно-правительственна делегациин гэшүүдые, КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүндэ кандидат, Узбекистанай компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Ш. Р. Рашидовые, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. Т. Новиковые, Узбекистанай Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Р. Курбановые, Узбекистанай КП-гэй ЦК-гай секретарьнуудые, республикын партийна, гүрэнэй бусад ажал ябуулагшадые, Венгриин делегациие үдэшэжэ ябаһан хүнүүдые митингдэ суглараргашад үни удаан альга ташажа угтаба.

Узбекистанай компартиин ЦК-гай секретарь Р. Н. Нишанов митингые нээгээ.

Ташкентын текстильнэ комбинадай бүд нэхэгшэ, коммунис ажалай ударник Л. А. Светашова, Узбегэй ССР-эй Наукануудай академиин ядерна физикын институдай директорэй орлогшо У. Г. Гулямов, комсомолой Ташкентын горкомой нэгэдэхи секретарь М. Х. Юсупов гэгшэд митингдэ үгэ хэлээ.

Ш. Р. Рашидовай, Янош Кадарай үгэ хэлэхые митингдэ хабаадагшад хани халуунаар угтаа.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Н Э Э М Э Л Б Э Ш Э Г

Советскэ Союзай партийна организацинуудта, бүхы коммунистнуудта

...дэтэ нүхэдүүд!

...тадай Компартиин ЦК-гай 1963 оной июниин 14-...льгээһэн бэшэгтэй дашарамдуулан, уласхоорон-... коммунис хүдэлөөнэй шухалын шухала асуудал-...аар өөрынгөө хараа бодолые найруулхын тула ...ртэ нээмэл бэшэгтэйгээр хандаха шухала гэжэ ...С-эй Центральна Комитет тоолоно.

...най парти, правительство бүхы совет арадай ...л хүсэлые тодорхойлон, бүхы социалис оронуу-...арадуудтай, хитад арадтай аха дүү ёһоной хани ...саагаа бэхижүүлхын тула хүсэ шадалаа гамна-...үй гэжэ совет хүнүүд һайнаар мэдэдэг. Комму-...ын илалтын түлөө хамтын тэмсэл бидэнэрые нэ-...үлнэ, бидэнэр нэгэ уг зорилготойбди, нэгэн адли ... эрмэлзэл болон этигэл найдабаритайбди.

...он жэлэй туршада манай партинуудай хоорон-...айн харилсаанууд тогтоһон байгаа. Теэд хэды ...й урда тээхэнэ нэгэ талаһаа КПК, нүгөө талаһаа ...С болон бусад аха дүү партинуудай хоорондо ...эн арсалдаан тодорон гараа. Мүнөө сагта Хи-...й Компартиин хүтэлбэрилхы хүнүүдэй үгэнүүд ...н ябуулганууд КПСС-эй Центральна Комитедэй ...ае улам бүри ехээр зобооно. Юуб гэхэдэ, эдэ үгэ-...д болон ябуулгануудынь манай партинуудай ...аалые, манай арадуудай хани барисаае һула-...на.

...ПСС-эй ЦК гараһан арсалдаануудые болюулхын ... өөрынгөө талаһаа бүхы хүсэ шадалаа гаргаа, ... арсалдаата асуудалнуудые даамгайгаар, бодо-... зүбшэлдэжэ, шууд сэхэ марксистско-ленинскэ ...һэ һуури дээрэ шиидхэхын зорилгоор коммунис ...лөөндэхи нээмэл арсалдаае зогсоохо тухай ду-...ал энэ оной январьда оруулһан юм. КПСС-эй ... дурадхал бүхы аха дүү партинуудай зүгһөө ха-...аар дэмжэгдээ һэн. Энээнэй һүүлээр КПСС-эй ...КПК-гай түлөөлэгшэдэй уулзалга тухай хэлсээн ...агдажа, мүнөө тэрэнь Москвада боложо байна.

...тадай нүхэдүүд бидэнэр шэнги һайн һайхан хү-...аргажа, манай арадуудай аша туһада, коммунис ...лөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхын аша туһада энэ ...алгын амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ туһалха ... гэжэ КПСС-эй ЦК найдаһан байгаа. Теэд ...С-эй ба КПК-гай түлөөлэгшэдэй Москвада уул-... тухай хэлсээнэй туйлагдаад байхада, делега-...удай түлөөлэгдөөд, уулзалгын болзорой хэлсэг-... байхада, гараһан арсалдаануудаа энэ уулзал-...дээрэ зүбшэлдэхын орондо Хитадай нүхэдүүд хуу-... арсалдаануудаа бүхы дэлхэйн үмэнэ гэнтэ нээ-...ёһоор найруулан харуулхаһаа гадна, КПСС бо-... бусад коммунис партинуудта эсэргүү шэнэ гэм-...энүүдые гаргаһандань бидэндэ гэмшэлтэй бай-... Энэнь КПК-гай ЦК-гай энэ оной июниин 14-нэй ...г толилогдожо тодорхойлогдоо. Тэрэ бэшэг ...ь коммунис болон хүдэлмэришэдэй партинуудай ...өлэгшэдэй Москвада болоһон зүблөөнэй Дек-...ци болон Мэдүүлгэ бүдүүлигээр тайлбарилагда-...эдэ түүхэтэ документнүүдэй шухалын шухала ...ари дүримүүд хазагайруулагдана. КПК-гай ЦК-... бэшэг соо манай партида, бусад коммунис пар-...удта, XX, XXI, XXII съезднүүдэй шиидхэбэри-...дтэ, КПСС-эй Программада үндэһэ баримтагүй-..., худал хуурмагаар хальдан орохо ябадал гар-...ана.

...ПСС-эй ЦК-гай Президиум энэ бэшэгтэйнь та-...саад, КПК-гай ЦК-гай июниин 14-нэй бэшэгые ... сагта совет хэблэлдэ толилхонь зүйтэй бэшэ ...аа гэһэн тобшолол хэһэн юм. Энээнние таанад ...авда» газетэдэ энэ оной июниин 19-дэ хэблэгдэ-... КПСС-эй ЦК-гай мэдүүлгэһээ мэдэжэ байнат. ... бэшэгые толилхо ябадал манай талаһаа нээмэл ...оу үгэхэ эрилтэ табиха һэн, тиин арсалдаае саа-...ань хурсадхажа, хара шунал дэбэргэхэ, тиигээд ...ай партинуудай хоорондохи харилсаае муудуул-... байгаа. КПСС болон КПК-гай түлөөлэгшэдэй ...алгын болохо гэжэ байхада, КПК-гай ЦК-гай ...эгые толилхо ябадал бүришье саг соогоо бэшэ ...гаа. Манай һанамжаар, болоһон арсалдаануудые ...д ёһоной оршон байдалда хаража үзэхын аргаар ...өө үе сагай дэлхэйн хүгжэлтын шухалын шухала ...удалнууд тушаа манай хоёр партинуудай бэе бэеэ ...наар ойлголсолгодо, бүхы коммунис болон хүдэл-...ишэдэй партинуудай түлөөлэгшэдэй зүблөөндэ ...дхэхэ ба тэрээнние үнгэргэхэ һайн оршон бай-... байгуулгада туһалха ябадал энэ уулзалгын зо-...го мүн болоно.

...эхэтэй хамта КПК-гай ЦК-гай бэшэгтэй КПСС-эй ...-гай гэшүүдые, мүн Пленумдэ хабаадаһан бүхы ...үүдые танилсуулха, тэрэшэлэн КПСС болон бу-... марксистско-ленинскэ партинуудтай КПК-гай хү-...бэрилхы хүнүүдэй хэһэн арсалдаануудай уг удха ...ай мэдээсэхэ шухала гэжэ КПСС-эй Центральна ...итедэй Президиум тоолоо һэн.

...ентральна Комитедэй Пленум нэгэн дуугаар аб-...ан шиидхэбэри соогоо дэлхэйн коммунис хүдэ-...нэй хүсэнүүдые саашадань нягтаар жагсааха та-...р КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй, КПСС-эй ЦК-... Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй ...едэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущевой полити-...кэ ажал ябуулгые, тэрэшэлэн Хитадай Коммунис ...тиин Центральна Комитедтэй байгуулагдаһан ха-...саа холбооной талаар КПСС-эй ЦК-гай Прези-...умэй хэһэн бүхы тодорхой ябуулганууд ба абаһан ...жээнүүдыень бүрин һайшаагаа.

...ПК-гай түлөөлэгшэдтэй болохо уулзалга дээрэ ...ай партиин XX, XXI, XXII съезднүүдэй хараа шу-...мые, компартинуудай түлөөлэгшэдэй зүблөөнүүд ...рэ һайшаагдаһан, Деклараци ба Мэдүүлгэ дотор ...руулагдаһан, ажабайдалаар, уласхоорондын ушар ...рэгүүдэй ябасаар бүрин баримталагдаһан хараа ...гамые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхыень КПСС-эй ...-гай Пленум ЦК-гай Президиумдэ даалгаһан ...йна. Хитадай Компартиин ЦК-гай зүгһөө манай ...ртида, мүн бусад коммунис партинуудта, XX, XXI, ...II съезднүүдэй шиидхэбэринүүдтэ, КПСС-эй Про-...аммада үндэһэ баримтагүйгөөр, худал хуурмагаар ...льдан орохо ябадалые шууд сэхээр буруушаагаад, манай бүхы партиин һанал хүсэлые тодорхойлон, Центральна Комитедэй Пленум аха дүү партинуудай жагсаалые бэхижүүлхэ, гараһан арсалдаануудые болюулха хараа шугам шууд сэхээр бэелүүлхээр бэлэн, хүсэл зоригтой байһанаа мэдүүлээ. Марксизм-ленинизмын, социалис интернационализмын ёһо гуримуудай үндэһэ һуури дээрэ нэгэдэлээ бэхижүүлхын, манай ниитын хэрэгэй түлөө тэмсэлэй аша туһада КПСС ба КПК-гай хоорондохи аха дүү ёһоной хани барисаа бэхижүүлхын хойноһоо манай парти саашадаашье эрмэлзэхэ гэжэ Пленум мэдүүлээ.

Теэд хитад нүхэдүүд манай бэеэ бариһан ябадалые өөһэдынхеэрээ тайлбарилна гэжэ һүүлэй үедэ болоһон ушар хэрэгүүдэй харуулһаниинь гэмшэлтэй. Уласхоорондын хүдэлөөндэ арсалдаанай хурсадаха ябадалые зайсуулха гэһэн манай үнэн сэдьхэлэй эрмэлзэлгые Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хараа бодолые коммунистнуудһаа, совет арадһаа нюуха һэдэлгэ гаргаһан шахуугаар тэдэнэр харуулна. Манай бэеэ бариһан ябадалые айһан шэнгеэр ойлгоод, хитад нүхэдүүд аха дүү социалис оронуудай хоорондохи хани харилсаанай гуримда харшаар Москвада, Советскэ Союзай бусад городуудта ород хэлэн дээрэ олон тиражтайгаар хэблэгдэһэн КПК-гай ЦК-гай июниин 14-нэй бэшэгые улам бүри үсэд нэтэрүүгээр хуулида харшаар тараажа эхилээ. Энээгээрээ һанаагаа дүүрэнгүй, хитад нүхэдүүд манай партида эсэргүү шэглэлтэй энэ бэшэгээ, мүн бусад документнүүдые бүхы дэлхэй дээрэ улам ехээр пропагандалжа, тараажа эхилээ. Тиихэдээ тэдээнние тарааха зорилготойгоор империалис хэблэл болон агентствэнүүдые хэрэглэхэһээ жэрхэнэгүй.

Манай гүрэнэй бэеэ даанхай байха гуримые бүдүүлигээр эбдэһэн энэ мэтын ябуулганууды хэжэ болохогүй гэжэ КНР-эй Советскэ Союзда байдаг элшэн сайдай анхаралые СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын хандуулхада, хитад түлөөлэгшэд иимэ ябуулгануудаа болюулхагүйһөө гадна, энэ бэшэгээ СССР-тэ саашадаашье тараалгые өөһэдынгөө эрхэ дээрэ тоолонобди гээд албан ёһоор мэдүүлээ.

Июлиин 7-до, Москвада уулзалгын эхилһэн хойно, Пекиндэ олон хүн зоной хабаадалгатай митинг эмхидхэгдээ. Тэндэ тушаалтай нюурнууд манай партида, Советскэ правительствада хальдан ороһон удхатай материалнуудые хуулида бусаар тараһанайнь түлөө Советскэ Союзһаа намнуулагдаһан хитад хүдэлмэрилэгшэдые ехээр хүндэлэн амаршалһан байна. СССР тушаа хани ёһоной бэшэ һанал бодол аха дүү хитад арадай дунда жүрөөдэн, Хитадай тушаалтай нюурнууд энэ митинг дээрэ манай гүрэнэй бэеэ даанхай байха гуримые, уласхоорондын харилсаанай гуримуудые эбдэхэ эрхэтэйбди гэжэ баримталхые дахин дахин һэдэһэн байна. КПК-гай ЦК июлиин 10-да шэнэ мэдүүлгэ хээ. Тэрээн соогоо иимэ ябуулгануудаа сагааруулна, үнэн дээрээ Советскэ Союзай дотоодын хэрэгтэ оролсохо эрхэ олохые хүсэнэ. Теэд энээнние Советскэ правительство хэзээдэшье ушаруулхагүйнь мэдээжэ. Иимэ ябуулганууд гансал харилсаануудые хурсадхаана, тиин гансал хоро хүргэхэ байна бшуу.

Июлиин 13-да «Женьминь жибао» газетын түрүү бэшэг дотор манай партида дахин дахин хальдан орохо ябадал гаргагдана, КПК-гай ЦК-гай июниин 14-нэй бэшэг совет хэблэлдэ толилогдоогүй байһан ушар худал хуурмагаар тайлбарилагдана.

КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй хани ёһоной бэшэ ябуулганууд, уласхоорондын коммунис хүдэлөөндэхи арсалдаае хурсадхаха гэһэн тэдэнэй үсэд нэтэрүү эрмэлзэлгэ, манай партиин хараа бодолые зорюута хазагайруулха, тэрэ бэшэгыень толилхоһоо саг зуура бидэнэй бэеэ бариһан ушарай шалтагаануудые буруугаар тайлбарилха ябадал хадаа КПК-гай ЦК-гай 1963 оной июниин 14-нэй бэшэгые толилжо, энэ документдэ сэгнэлтэ үгэхые бидэнэрые баадхаба.

КПК-гай ЦК-гай бэшэгые уншаһан хүн бүхэн нэгэдэл ба жагсаал тухай һайрхуу үгэнүүдэй сагуур манай партида, Совет орондо эсэргүү, хани ёһоной бэшэ, худал хуурмаг ёһоор хальдан оролгые, СССР-тэ коммунизмын илалтын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай, социализмын һалбаран мандахын түлөө манай арадай тэмсэлэй түүхын удха шанарые багадуулха һэдэлгые хараха байха. Энэ документ дотор КПСС-тэ, Советскэ Союзда сэхэшье, нюусашье али олон гэмнэлгэ, хардалга хэгдэнэ гээшэб. Бэшэгэй авторнууд «Уласхоорондын бүхы пролетариадай аша туһада, бүхы дэлхэйн арадуудта урбаһан» тухай, «марксизм-ленинизмһээ, пролетариадай интернационализмһаа хазагайрһан» тухай коммунистнуудта таарахагүй, доромжолһон хардалга гүрдэлгэ хэнэ, «империалистнуудһаа айһан», «түүхын хүгжэлтын ябасаһаа гэдэргээ алхам хэһэн» тухай, үнгэрхэдөө «пролетариадай, бүхы ажалшадай эмхидхэлэй болон үзэл бодолой талаар доройтоһон», тэрэнь манай орондо «капитализмын һэргээн бодолгодо туһа хүргэһэнтэй» адли гэһэншүүгээр хэлэнэ. Агууехэ Ленинэй парти тухай, социализмын эхэ орон тухай, дэлхэй дээрэ түрүүшээр социалис революци бэелүүлһэн, уласхоорондын империалистнуудтай, дотоодын контрреволюцитай хэһэн шэрүүн шанга тулалдаанда социалис революциин агууехэ туйлалтнуудые хамгаалһан, бүхы дэлхэйн ажалшадай үмэнэ өөрынгөө интернациональна уялга үнэн сэхээр бэелүүлжэ, коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ баатаршалхы эди шэди, шэн габьяа харуулжа байһан арад тухай нигэжэ хэлэхэдээ яажа хэлэниинь эрьелдэнэ гээшэб.

I.

Совет орон Коммунис партиин хүтэлбэри доро хахад зуун жэлэй туршада марксизм-ленинизмын үзэл сурталай илан мандахын түлөө, бүхы газар дэлхэй дээрэ ажалшадай эрхэ сүлөө, зол жаргалай аша туһада тэмсэл хэжэ байна. Совет гүрэнэй мүндэлһэн түрүүшын үдэрһөө, манай оронние хүтэлбэрилгэдэ агууехэ Ленинэй байһан сагһаа хойшо мүнөө үдэр хүрэтэр манай арад империализмын, колониализмын дарлалтаһаа сүлөөрхын түлөө, шэнэ байдал байгуулхын түлөө тэмсэжэ байһан бүхы арадуудта туйлай ехэ үнэн сэхэ туһаламжа хүргөөшье, хүргэжэшье байдаг.

Экономико, наука болон техникын хүгжэлтэдэнь бусад оронуудта иимэ ехэ туһаламжа ганса ороной үзүүлжэ байһан жэшээ дэлхэйн түүхэдэ байгаагүй юм.

Хитадай ажалшад, хитад коммунистнууд революционно тэмсэлэйнгээ үедэшье, мүн социализм байгуулгынгаа жэлнүүдтэшье совет арадай, манай партиин аха дүү ёһоной һаналаа нэгэдэлгые бүрин хүсэдөөр үзэжэ байгаа. Хитадай Арадай Республикын байгуулагдахатай сасуу Советскэ правительство арадай Хитадай правительствотай хани барисаан, хани холбоон, харилсан туһалалсалга тухай Договор баталаа һэн. Энэ договор болбол империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулгада харюу үгэхэ хүсэн түгэс зэбсэг, Алас-Дурна зүгтэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын эрхэ нүхэсэл мүн болоно.

Совет арад социалис байгуулалтын олон жэлэй дүй дүршэлөөрөө, эрдэм наука болон техникын туйлалтануудаараа өөрынгөө аха дүү хитад нүхэдтэй элбэгээр хубаалдажа байгаа. Манай орон арадай Хитадай экономикые хүгжөөхэ хэрэгтэ горитойхон туһаламжа хүргөө, хүргэжэшье байдаг. Советскэ Союзай эдэбхитэй туһаламжаар арадай Хитад шэнэ түхеэрэлгээр зэбсэгжэһэн промышленна 198 предприяти, цех болон бусад барилгануудые бодхоогоо. Манай ороной туһаламжын ашаар Хитадта автомобильна, тракторна, авиационно болон промышленностиин бусад шэнэ һалбаринууд байгуулагдаа. Советскэ Союз 21 мянгаһаа олон хэһэг научно-техническэ документаци, тэрэ тоодо томо предприятинуудай 1400-һаа олон проект, КНР-тэ үгөө. Ороноо хамгаалгаяа бэхижүүлгэдэнь, мүнөө үе сагай оборонно промышленность байгуулгадань Хитадта бидэнэр хэлбэришэгүйгөөр туһалаабди. Совет ороной дээдэ һургуулинуудта, манай предприятинуудта олон мянган хитад мэргэжэлтэд, хүдэлмэришэд һуража гараа. Мүнөөшье Советскэ Союз промышленна 88 предприяти, мүн бусад барилгануудые бодхоолгодонь Хитадай Арадай Республикада техническэ туһаламжа үзүүлжэ байһаар. Эдэ бүгэдэ тухай бидэнэр бэеэ магтахын тулада бэшэ, харин һүүлэй үедэ КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө совет ороной туһаламжын удха шанарые багадуулха һэдэлгэ гаргажа байһан дээрэһээнь хэлэхэ баатай болоогдоно. Мүн Советскэ Союз КНР-һээ хэрэгтэй эд бараа абадаг байгаа гэжэ бидэнэр мартадэггүйбди.

Хитадай, Советскэ Союзай арадуудай хани барисаан тухай, КПСС КПК хоёрой нэгэдэл тухай хитад хүтэлбэрилэгшэдэй олон дахин зүбөөр хэлэдэгынь тиимэшье үни бэшэл даа, совет ороной хүргэдэг туһаламжые үндэрөөр сэгнэдэг, Советскэ Союзай дүй дүршэл дээрэ һураха гэжэ тэдэнэр уряалдаг бэлэй.

Нүхэр Мао Цзэ-дун 1957 ондо иигэжэ хэлээ һэн: «Хитад арад национальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэлэйнгээ үедэ совет арадай зүгһөө аха дүү ёһоной угтамжа, дэмжэлгэ абадаг һэн. Хитадай революциин илаһанай һүүлээр Советскэ Союз социализм байгуулха хэрэгтэнь Хитадта бүхы талаһаа туйлай ехэ туһаламжа мүн лэ хүргэжэ байдаг. Эдэ бүгэдые хитад арад хэзээдэшье мартахагүй».

Энээн тухайгаа хитад хүтэлбэрилэгшэдэй мартажа эхилһэндэнь гансал шаналхал хэрэгтэй болоогдоно.

Манай парти, бүхы совет хүнүүд агууехэ хитад арадай шэнэ байдал байгуулгадаа туйлаһан амжалтаарнь баярладаг, тэдэнэрээр омогорходог байгаа. Хитадай Арадай Республикын арбан жэлэй ойтой дашарамдуулан Пекиндэ болоһон баяр ёһололой уулзалга дээрэ нүхэр Н. С. Хрущев иигэжэ хэлээ һэн: «Хитадай баатарлиг, ажалда дуратай арад хадаа өөрынгөө алдарта коммунис партиин хүтэлбэри доро засаг түрэеэ гартаа абаһан арадай юу хэжэ шадаха байһание харуулаа... Мүнөө хитад арадай, Хитадай Коммунис партиин амжалтануудые бүгэдөөрэн мэдэрнэ. Арадуудай бэлиг шадабари, зохёон байгуулхы хүсэн ямар аргаар, ямар байгуулалтада үнэхөөрөө хүгжэн дэлгэрүүлэгдэхэб, хэзээ арад өөрынгөө асари ехэ зохёон байгуулхы хүсэ шадалаа хайшаншье дэлгээн хүгжөөхэ аргатай болохоб гэжэ Ази болон Африкын арадууд хаража байна».

Дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй ниитэ хараа шугамһаа хитад хүтэлбэрилэгшэдэй хазагайржа эхилээ дүй саг болотор хэрэг иимэ байгаа.

1960 оной апрельдэ «Ленинизм мандаха болтогой!» гэжэ нэрэтэй статьянуудай суглуулбари хэблэн гаргажа, хитад нүхэдүүд дэлхэйн коммунис хүдэлөөнтэй арсалдаатай байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ. Ленинэй мэдээжэ хүдэлмэриин удхые хазагайруулһан, хороожо хаяһан, мүн буруугаар тайлбарилһан дүримүүдые эшэ үндэһэ болгоһон энэ суглуулбари дотор уг удхынгаа талаар 1957 ондо Москвада болоһон зүблөөнэй Декларациин (тэрээн доро КПК-гай үмэнэһөө нүхэр Мао Цзэ-дун гараа табиһан байха юм) үндэһэ һуурида эсэргүү, ондо ондоо ниитын байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байха политикада эсэргүү, мүнөө үе сагта дэлхэйн дайе ушаруулхагүй арга боломжодо эсэргүү, социалис революциин хүгжэлтэдэ амгалан, мүн амгалан бэшэ арга хэрэглэхэ ябадалда эсэргүү дүримүүд найруулагдаһан байна. КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө хараа бодолые аха дүү бүхы партинуудта баадхан абхуулхые оролдоо. 1960 оной июньдэ Пекиндэ Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федерациин генеральна Соведэй сессиин боложо байхада, хитад хүтэлбэрилэгшэд аха дүү партинуудай хүтэлбэриин зүбшөөлгүйгөөр тэрэ үедэ Пекиндэ байһан хэдэ хэдэн партинуудай түлөөлэгшэдэй зүблөө татаад, КПСС-эй, бусад марксистско-ленинскэ партинуудай, Москвада 1957 ондо болоһон Зүблөөнэй баталан абаһан Декларациин хараа бодолые сэхэ шүүмжэлхэ ябадал дэлгэрүүлһэн юм. Тэрээнһээ гадна, хитад нүхэд КПСС болон аха дүү бусад партинуудтай хэһэн өөһэдынгөө арсалдаануудые партийнабэшэ организациин нээмэл трибуна дээрэ гаргаа.

КПК-гай хүтэлбэриин эдэ алхамууд аха дүү партинуудай һанааень ехээр зобоожо эхилээ һэн. Энээниень хараадаа абан, Коммунис партинуудай Бухарестдэ болоһон 1960 оной зүблөөн дээрэ эдэ арсалдаануудые КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшэн хэлсэхые туршагдаһан байгаа. Коммунис болон хүдэлмэришэдэй 50 партинуудай түлөөлэгшэд хитад хүтэлбэрилэгшэдэй хараа бодол ба ябуулгануудые нүхэрэй ёһоор шүүмжэлжэ, Московско Декларациин ёһо гуримуудтай зохилдуулан уласхоорондын коммунис хүдэлөөнтэй нэгэдэхэ, харилсан туһалалсаха харгы замда бусахыень тэдэнние уряалһан юм. Теэд КПК-гай хүтэлбэрилхы хүнүүд нүхэр ёһоной энэ туһаламжые хэрэгсээгээгүй, өөрынгөө алдуутай хараа шугамые бэелүүлэн, аха дүү партинуудтай өөһэдынгөө арсалдаануудые улам гүнзэгырүүлхэ ябадалаа үргэлжэлүүлжэ байгаа.

Ушар хэрэгүүдэй имээр хүгжэхэ ябадалые тохёолдуулхагүйе хүсэжэ, КПСС-эй ЦК Хитадай Компартиин Центральна Комитедтэй хөөрэлдөө хэхэ дурадхал оруулаа һэн. Эдэ хөөрэлдөөнүүд Москвада, 1960 оной сентябрьда болоо. Теэд тиихэдэшье аха дүү партинуудай һанал бодолые КПК-гай делегациин үсэд нэтэрүүгээр дуулаха дурагүй байһан дээрэһээнь гараһан арсалдаануудые болюулха арга олдоогүй бэлэй. 1960 оной ноябрьда болоһон коммунис, хүдэлмэришэдэй 81 партиин түлөөлэгшэдэй зүблөөн дээрэ аха дүү партинуудай диилэнхи олонхинь КПК-гай хүтэлбэрилхы хүнүүдэй алдуутай хараа бодол, гол тобшололнуудыень буруушааһан юм. Хитадай делегаци энэ зүблөөн дээрэ өөһэдынгөө тусхай хараа бодолые нэтэрүүгээр хамгаалаа, теэд имагтал ори гансаардаха аюулай гарахада Мэдүүлгэ доро тэрэ гараа табиһан юм.

1960 оной Мэдүүлгэ доро гараа табихадаа, КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд арга мэхээл гаргаһан байгаа гэжэ мүнөө бүрин эли тодо болоо. Зүблөөнэй һүүлээр уданшьегүй тэдэнэр өөһэдынгөө хараа шугамые пропагандалжа эхилээ. Тиихэдээ Албаниин ажалай партиин хүтэлбэрилэгшэдые хэрэглээ. Манай партиин ара талада тэдэнэр КПСС-эй ЦК-да, Советскэ правительствада эсэргүү кампани дэлгэрүүлээ.

1961 оной октябрьда КПСС-эй ЦК КПК-тай харилсаагаа гуримшуулхын тула шэнэ туршалга хэһэн юм. Нүхэд Н. С. Хрущев, Ф. Р. Козлов, А. И. Микоян КПСС-эй XXII съездэ ерэһэн нүхэд Чжоу Энь-лай, Пын Чжэн болон бусад хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдэһэн байгаа. Нүхэр Н. С. Хрущев XXII съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн шухала удха шанартай асуудалнууд тушаа КПСС-эй ЦК-гай хараа шугамые хитад делегацида тодорхойгоор хэлэжэ үгөө һэн, Хитадай Коммунис партитай хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ гэһэн манай хэлбэришэгүй эрмэлзэлгые онсолон тэмдэглээ һэн.

КПСС-эй ЦК 1962 оной февралиин 22-ой ба майн 31-нэй бэшэгүүд дотороо коммунис хүдэлөөнэй жагсаалые һуладуулхада, манай ниитын хэрэгтэ аюултай хойшолонгуудтай байһан тухай КПК-гай ЦК-гай анхаралые хандуулаа һэн. Тиихэдэ бидэнэр совет-хитадай харилсаа холбоондо ушарһан бэрхэшээлнүүдые өөрынгөө аша туһада хэрэглэхэ арга боломжо империалистнуудта олгуулхагүйн тула алхам хэхыень хитад нүхэдтэ дурадхаа һэмди. Дотоодын политическэ информаци андалдан абажа байха, уласхоорондые демократическа организацинууд тушаа, мүн ондоо талааршье аха дүү партинуудай хараа бодол зүбшэлдэхэ гэхэ мэтэ асуудалнуудаар үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абахыень КПСС-эй ЦК тэрэшэлэн дурадхаһан юм.

Гэбэшье КПК болон КНР-тэй бүхы талын харилсаа һайжаруулха хэрэгтэ шэглүүлэгдэһэн эдэ бэшэгүүд болон бусад бодото алхамууд Пекиндэ дэмжэгдээгүй үлөө.

Нёдондо жэлэй намар Советскэ Союзда байһан КНР-эй элшэн сайд нүхэр Лю Сяо гэгшын Москваһаа ябахын урда тээ КПСС-эй ЦК-гай Президиум тэрээнтэй удаан үргэлжэлһэн хөөрэлдөө хээ һэн. Энэ хөөрэлдөөнэй үедэ ЦК-гай Президиумэй гэшүүд хитад-совет хани барисаае бэхижүүлхэ хэрэгэй талаар үшөө дахин үүсхэл гаргаа һэн. Нүхэр Н. С. Хрущев нүхэр Мао Цзэ-дунда манай иимэ дурадхалые дамжуулхыень нүхэр Лю Сяо гэгшые гуйгаа һэн: «Бүхы тоосоо, арсалдаагаа хаман хаяха, хэн зүб—хэн буруб гэжэ тоосолдохогүй, үнгэрһэн юумые уудалхагүй, харин манай харилсаануудые шэнээр эхилхэ», Энэ үнэн зүрхэнэй хандалгада бидэнэр харюушье абаагүйбди.

Үргэлжэлэлынь удаадахи номерто гараха

ПРОФСОЮЗУУДАЙ ОБЛАСТНОЙ VIII КОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАДУУДАЙ АНХАРАЛДА

Профсоюзуудай областной VIII конференци июлиин 19-дэ КПСС-эй обкомой заседаниин зал соо үглөөнэй 9 сагта нээгдэхэ.

Облпрофсоведэй Президиум.

Коллективэй хүсэн ехэ

«Соёл сурталай хүдэлмэриин ээлжээтэ зорилгонууд тухай» партиин ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоол уншаад байхадаа, шэнэ хүниие хүмүүжүүлгэдэ коллективэй али тухай ехэ үүргэтэй байһые дабтан хэлэхэ хүсэл гүрэнэ. Ямаршье хүн зоной нюдэнһөө далда, таһархай ябадаггүй ха юм. Гэбэшье зарим хүнүүд нэгэ газартаа удаан тогтожо хүдэлдэггүй, ябуул шубууд шэнгеэр нэгэ үзэгдэдэг, дахинаа үгы болодог. Иимэ ушар ехэ, баганшье коллективүүдтэ бии байха.

Тиигэжэ оло дахин ажалаа һэлгэһэн хүниие хүдэлмэришэдэй хамтын суглаан дээрэ зүбшэлдэг һаа, һайн һэн. Жэшээнь, Киев городой нэгэ заводто хүниие хүдэлмэридэ абахаһаа урид тэрээндэ олон асуудал табидаг, хэды шэнээн салин абадаг байһыень, хэр удаан хүдэлхэ хүсэлтэй байһыень мэдэжэ абадаг юм.

Энэмнай — шухала хэрэг. Юундэб гэхэдэ, хүдэлмэришэд хамта хүдэлхэ хүнөө танижа, мэдэжэ абаха ха юм. Хэрбээ шэнэ газарта хүдэлхэ болоод, коллективэй урда үгэеэ үгөөд байбал, хэлэһэндээ хүрэхэ, коллективээ хүндэлхэ, шэнэ нүхэдөө мэхэлхэгүй гэһэн харюусалгаа мэдэрхэ ха юм. Тиимэһээ хүнүүдые ажалда абалга, ажалһаа гаргалга хүдэлмэришэдэй суглаанай тогтоолоор хэгдэдэг болоо һаа һайн байгаа. Профсоюзай эмхи энэ асуудал шиидхэлсэхэ ёһотой. Хүдэлмэришэдые хүдэлдэг газартань байражуулха, завод болон фабрикынгаа, колхоз, совхозойнгоо хамтын ажал хэрэгэй түлөө бүгэдөөрэн оролдодог байхаар хүмүүжүүлхэ гээшэ бүхы ажалшадай, хүн бүхэнэй нангин уялга болоно.

С. Очиров,
хүдөөгэй бэшэгшэ.

Түүхэтэ тогтоолые шудалнад

Түнхэнэй тосхон һууринуудта ажалшадай дунда ябуулагдадаг ойлгууламжын хүдэлмэри улам үргэдэнэ.

Колхозууд, предприятинууд болон эмхи зургаануудай партийна организацинуудта коммунистнарай хамтын суглаан зарлагдажа, КПСС-эй Центральна Комитедэй июниин Пленумэй тогтоол зүбшэн хэлсэгдэнэ. Олонхи газарта партиин бүхы гэшүүд, партийна бэшэ эдэбхитэд Пленумэй түүхэтэ документнүүдые гүнзэгыгөөр шудалхын тула неделидээ нэгэ дахин хоёр часай хэшээл хэхэ гэжэ шиидээ. Тиимэ хэшээл 5—6 дахин үнгэргэгдэхөөр хараалагданхай. Пленумэй материалые шудалха саг зуурын кружогуудые дүй дүршэлтэй пропагандистнар, партийна организациин секретарьнууд ударидана.

Аймагай түбһөө элидхэлшэдэй, лекторнүүдэй бүлэгэй 40 гэшүүд эдэ үдэрнүүдтэ дахинаа хүдөө гараба. Тэдэнэр соёл сурталай асуудалаар хөөрэлдөө, лекци, элидхэл ажалшадай дунда хэхэһээ гадна, бригада, фермэнүүдэй агитаторнуудтай тусхай семинар үнгэргэхэ зорилготой. Тиихэдээ соёл сурталай асуудалай хажуугаар ажалай ябаса, саашанхи зорилгонууд тухай ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй элидхэл шагнагдаха, үбһэ хуряалгада урмашуулгын түлөөһэнэй хэр хэрэглэгдэжэ байһан тухай экономистнарай мэдээсэл хэгдэхэ, уласхоорондын байдал тухай лекци уншагдахаар хараалагданхай.

В. Сергеев.

80 лекци

Хоринн аймагай Дээдэ Гальцы тосхондо Үдын совхозой табадахи отделениин, модо бэлэдхэлэй пунктын олон хүдэлмэришэд ажаһуудаг. Эндэхи лекторнүүдэй бүлэг тосхоной хүн зоной дунда ехэхэн хүдэлмэри хэнэ. Энэ жэлэй эхинһээ хойшо 80 лекци уншагдаа. Эдэнь олонхидоо мал ажалай фермэ, гүүртэ, отарануудта үнгэргэгдэнэ. Нүхэд А. Д. Пронин, Л. И. Грехова, Г. Ф. Дембелов болон бусад оло дахин, һонирхолтой лекцинүүдые уншажа, хүндэтэйгөөр хүлеэгдэдэг болонхой.

Лекторскэ бүлэгые даагша нүхэр Е. В. Романов хүдэлмэриингөө түсэб эртээнһээ табяад, дүүргэлтыень наряар хинадаг, лекторнүүдтэ тодорхой туһаламжа үзүүлдэг юм. Түсэбэйн ёһоор хаана, ямар темээр, хэн лекци уншаха ёһотойб гэжэ ажалшад хэдэн саг урид мэдэдэг.

Дээдэ Тальцын лекторнууд партиин ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоолой үндэһөөр соёл сурталай, культурын асуудалнуудаар лекцинүүдые бэлдэжэ дүүргээд, ажалшадай урда уншажа эхилбэ.

Р. Цымпилов.

Баргажанда хони олоор үсхэхэ арга бии

Баргажанай үйлэдбэриин управлениин ажахынуудта хониин һүрэгые саашадаа олошоруулхагүй гэһэн һэдэлгэ һүүлэй үедэ гараһан байгаа. Эндэхи управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо һаяхан болоһон научно-үйлэдбэриин конференци энэ һэдэлгые буруушаагаад, колхоз, совхозууд хониин һүрэгөө олошоруулжа, ашаг шэмыень бүри дээшэлүүлхэ дүүрэн арга боломжотой байһыень үшөө дахин элирүүлээ.

Тус конференцидэ эндэхи колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, түрүү хонинод хабаадалсаа. «Хониин һүрэгөө саашадань хүгжөөхын тула ямар шухала хэмжээ абаха ёһотойбибди» гэһэн элидхэл управлениин главна зоотехник нүхэр Н. Н. Михайлов хэбэ. Кабанскын зоныч гүрэнэй племстанциин зоотехник нүхэр А. А. Виноградов хониин һүрэгэй үүлтэрые хайшан гэжэ һайжаруулха тухай тодорхойгоор хэлээ.

Нүхэр Михайлов эндэхи колхоз, совхозуудай хониин һүрэгэй мүнөө үеын байдал тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. 1962 ондо адууһа малһаа абтаһан бүхы олзо доходой 48—49 процентнь хониин ажалһаа ороһон болоно. Мүн тэдэнэй тоо толгой нилээд нэмээ. Хэрбээ 1953 ондо аймагай бүхы ажахынуудта 78605 хонид байһан һаа, 1962 оной январиин 1-нэй байдалаар 155678 хонид бии болоод байгаа. Юһэн жэлэй хугасаа соо (1953—1962 онууд) ноохо хайшалалга 1417 центнерһээ 4171 центнертэ хүрөө гэхэ гү, али 100 га элдүүрилгын газарта хүртээн харабал, 71 килограммһаа 208,6 килограммда хүргэгдэһэн. Энэ үе соо хониин бүриһөө хайшалһан ноохон дунда жэшээгээр 1,6 килограмм байһанаа, 2,5 килограмм болоһон. Мүн хониной мяха абалга нилээд дээшэлээ. Хэрбээ 1953 ондо 6780 центнер мяхан тушаагдаһан һаа, 1962 ондо 13.008 центнер худалдагдаа.

Тиигэбэ яабашье хониин һүрэгэйнь үдэсэ үшөөл һананаһанда хүрэнэгүй. Зарим ажахынуудта хонидой үхэлгэ үшөө олон байһаар. Илангаяа һая түрэһэн хурьгадһаа олониинь үхэжэ хосорно. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо, Дэрээнэй, Хурамхаанай совхозуудта олоор гарзална. Эндэ 100 эхэ хониин бүриһөө арай — арайхан 67—68 хурьгад түлжүүлэгдэнэ.

Ойрын жэлнүүдтэ хониной мяха (амидын шэгнүүрээр) абалгые 15 мянган центнертэ, ноохо хайшалалгые 7140 центнертэ хүргэхэ гэжэ конференцидэ хабаадагшад шиидхээ. Энэ түсэбэйнь дүүргэлтэ имагтал хониной үүлтэрые һайжаруулһанһаа дулдыдаха ёһотой. Гэхэ зуура тус управлениин олохон ажахынуудта хониной үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнэ. Аяар 1929—1930-аад онуудта нарин ноохотой рамбулье, советскэ меринос, алтайн, забайкалиин үүлтэрэй хонид эндэ асарагдаһан байгаа. Тиибэ яабашье эндэхи хонидой үүлтэр элигэ ехээр һайжараагүй, тэдэнһээ үшөөл бага мяхан, ноохон абтана. Иимэ таарамжагүй ябадал ямар ушарһаа болоноб гэбэл, үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри түсэбгүй, хайша хэрэгээр эмхидхэгдэһэн байна. Тэрээнһээ гадна, эхэ хонидые ямар хусаар үрэжүүлһэниие, ямар үүлтэрэй хурьгадай абтаһые мэдэхын аргагүй.

Мүнөө энэ үйлэдбэриин управлениин ажахынуудта нарин, нарибтар ноохотой хонидые үүсхэбэрилхэ түсэб батлагдаа. Тэрэнэй ёһоор Баргажанай байгаалида тааараха үүлтэрэй хонидые бии болгохо зорилго табигдана. Тиимэһээ будүүн гү, али холимог ноохотой хонидые нэн түрүүн нарин ноохотой алтайн, забайкалиин үүлтэрэй хусын үрэһөөр үрэжүүлхэ. Тэдэнһээ абтаһан хурьгадые һайнаар харууһалжа, түргэн томо болгоод, эмэ түлгэнүүдыень грозненско үүлтэрэй хусын үрэһөөр үрэжүүлхэ гэжэ хэлсэгдээ. Тиигэбэл, Баргажан нютагта нарин, нарибтар ноохотой хонид бии боложо, саашадаа олошорхонь дамжаггүй.

Тус конференцидэ хабаадаһан Дэрээнэй совхозой главна зоотехник нүхэр Гомбоев ингэжэ тэмдэглээ:

— Искусственна үрэжүүлгые 60—70 үдэрэй хугасада хэнгүй, харин 30—40 үдэрэй туршада заабол дүүргэхэ ёһотойбди. Мүн искусственна үрэжүүлгын нэгэ пункт шадар олон хонидые суглуулангүй, шадаал һаа нэгэ—хоёр отарые байлгаха гэжэ оролдохо ёһотойбди. Хонидоо гол түлэб августын 20-һоо сентябрь һарын дүүрэтэр үрэжүүлжэ дүүргэхэ шухала.

— Хонидоо үрэжүүлхэһээ һара хахад хоёр һара урид хурьгадые эхэһээнь һалгаабал һайн, — гэжэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Жалсараев хэлэбэ. — Энээхэн хугасаа соо ороондо орохо хонид һайн шадалтай болоно. Тиимэһээ эндэ хонидой һубайрха ябадал огто зайсуулагдадаг.

Баргажанай совхозой главна зоотехник нүхэр Доржиев үгэ хэлэхэдээ: «ажахы бүриһөө үрэжүүлгын станцитай байбал һайн һэн. Тиихэдэ искусственна үрэжүүлгэ эмхитэйгээр үнгэргэгдэхэ байгаа», — гэжэ тэмдэглээ.

Конференцидэ хабаадагшад хонидой үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри эмхидхэхын тула ажахын мэргэжэлтэдһээ, управлениин хүтэлбэрилэгшэдһөө бүридэһэн совет баталаа.

Эндэ суглараашад . конференциин дүүрэһэнэй һүүлээр Могойтын гүрэнэй станциин нарин ноохото үүлтэрэй хусануудые ошожо хараба. Мүн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз ошожо, оренбургын онол аргаар хони хайшалалгатай танилсаа.

М. Яковлев.

Штукатуршан басаган

Няамал баржагар хана удангүй жэлэгдэн, мүлимэл юумэндэл жэгдэхэн болошоно. Энэ хүдэлмэри штукатуршан Мария Кладеевагэй гараар бүтээлсэгдэдэг. Хэһэн юумэниинь хэзээдэ найдамтай, шанартай. Мария Петровна халаан соогоо дүрбэлжэн 7 метр жэлэхын оронда 10—11 метртэ хүргэнэ.

Нүхэр Кладеева «Бурстрой» трестын штукатурщигуудай дунда эрхимүүдэй нэгэн гэжэ тоологдохо ёһоороо тоологдоно. Ажалладаг бригадань мүнөө «Победа» проспектэдэхи 62 байрагай гэрэй барилга дээрэ хүдэлнэ. Энээнээ болзорһоонь һара урид дүүргэхэ гэһэн эрмэлзэлгэтэйгээр ажаллана.

А. Шулунов.

Республикын арадай ажахын выставкэһээ

Баясамаар, омогорхомоорш...

«Эдеэ хоолой болон хүнгэн промышленность» гэһэн томо үзэгүүдээр улаан бүд дээрэ бэшэгдэһэн гаршаг холоһоо элеэр харагдана. Республикымнай хүнгэн болон эдеэ хоолой предприятинуудай туйлаһан амжалта, бүтээн гаргадаг зүйлнүүдые харуулһан экспонадууд нэгэ ехэ павильон эзэлэнхэй. Үнгэ бүриин ноохон бүдһөө эхилээд хилээмэн, хилээмэнэй зүйлнүүд, олон янзын колбаса, мяханай зүйлнүүд, элдэб янзын консервэ, ундаа хараха олон тоото үһан, сыр, тоһон, бусад эдеэ хоол, печени, конфетэ гэхэ мэтые республикын эдеэ хоолой, хүнгэн промышленностиин предприятинууд хэдэг болоо.

—Иимэ бүдэй магазинуудтамнай яһала олон байбашье, выставкэдэ харахада үнгэ буляалдан, хүнэй нюдэ баясуулна, дура татана,—гэжэ нарин сэмбын фабрикын гаргадаг продукци харуулһан стендын дэргэдэ байһан нэгэ эхэнэр суггаа ябаһан нүхэртөө хандана.

—Үнэхөөрөөшье, манай эндэхи предприятинуудай хэдэг зүйлнүүд Эхэ оронойимнай мэдээжэ фабрика, заводуудай продукциһаа ямаршье илгаагүй, шанарайшье талаар һайн даа,—гэжэ нүхэрынь харюусаба.

Нарин сэмбын фабрикын үнгэ бүриин нооһон бүдөөр гоё һайхан гадар хубсаһа оёхоор. «Һайндэртэ үмдэхэ костюм эндэ харуулагдаһан ямар бүдөөр оёходо таараха гээшэб» гэжэ эдэ хоёр бодолгото болобо.

Ф. Сорокиной фото.

Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын нэхэн гаргадаг олон үнгэтэ, хэдэ хэдэн ассортиментын нооһон бүд 5 стенд дээрэ хадаатай. Олон янзын драп, трико, нарин нооһоор нэхэгдэһэн ондоо бүд ганса республикымнай ажалшад дуратайгаар худалдан абажа, пальто, костюм, плати оёно бэшэ, харин Эхэ оронойимнай бусад область, хизаарнуудай ажалшадай һайшаалда хүртэһэн байна. Шэрүүн нооһоор сэмбэ, нэхэжэ эхилһэн байгаа һаа, мүнөө фабрикын продукци хаа хаанагүй мэдээжэ болоо. Эндэ урдань асарагдаһан хари гүрэнэй станогууд Эхэ оронойимнай заводуудай бүтээдэг шэнэ, бүтээсэ ехэтэй станогуудаар дууһан һэлгэгдээ. Үйлэдбэриингөө технологи нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулжа байһан сэмбэ нэхэгшэд ганса һүүлэй үедэ 4 шэнэ янзын бүд нэхэлгын технологи шудалжа шадаа.

Фабрикын хүдэлмэришэдэй ажалайнь бүтээсэ жэл бүхэндэ дээшэлжэ, валовой продукци бүтээлгын хэмжээнэй ургажа, уралан нарижуулагшадай олошоржо байһые выставкын стендүүд

Хилээмэнэй комбинат, заводуудай гаргадаг олон янзын ... нүүд харагшадай анхарал хандуулна.

тодоор харуулна. Фабрикын коллектив 1947 ондо 136 мянган метр сэмбэ нэхэһэн байгаа һаа, нёдондо жэлдэ 1345 мянган метр нооһон бүд нэхээ. Энэ жэлдэ 1420 мянган метр нэхэгдэхээр түсэблэгдөө, долоон жэлэй һүүлшын 1965 ондо 1500 мянган метртэ хүргэгдэхэ юм. Валовой продукци бүтээлгые абажа харахада, иимэ: 1947 ондо 1,0 мянган түхэригэй продукци бүтээгдэһэн, байгша ондо 28 мянган түхэригэй, 1965 ондо 29,55 мянган түхэригэй продукци гаргагдахаар хараалагданхай.

Мяханай консервэ, элдэб янзын колбаса, өөхэ гэхэ мэтэ мүн малай тэжээлдэ, медицинэдэ хэрэглэгдэхэ зүйлнүүд, шагта, үһэ һамнаха һам, шэрдэлгын кисть, яһаар һиилэгдэһэн гоёолто, шубуунай нооһоор хэгдэһэн үнгэ бүриин сэсэг мүн тоолоходо үшөө олон болохо Улаан-Үдын мяха-консервнэ комбинадай бүтээдэг продукцитай харагшад танилсана. Мяха, мяханай зүйлнүүдые болбосоруулга 1937 онһоо нёдондо жэл хүрэтэр 495 процентээр, колбаса хэлгэ 536 процентээр, валовой продукци гаргалга 10,6 дахин ехэ болоһон байна. Энэ үедэ ажалай бүтээсэ 222 процентээр дээшэлүүлэгдэбэ.

Гол үйлэдбэрээ ургэдхэхэтэй хамта комбинадай коллектив гэр байра барилга ехээр эрхилнэ гэжэ выставкэ хөөрэжэ үгэнэ. Мяха-консервнэ комбинадай үйлэдбэриин, консервэ, колбаса, түмэр баанхануудые хэхэ ажалай оньһожоруулагдаһые тусхай фото-выставкэ харуулна.

Хилээмэнэй комбинат, ...дай, Үнэгэтэйн, Кабанск... жэмэстэ заводуудай, ... эдеэ хоолой комбинадай... хуряадаг зүйлнүүдые ... заводой продукци вы... олоор харуулагдана. Үрэ... сэбэр, овощёор хэгдэһэн ... гэхэ мэтэ бүри һаяха... тээһээ асарагдадаг б... промышленна эдеэ хоолой... нуудай министерствын п... тинуудта хэгдэдэг болоо... хоолой, хилээмэнэй зүйлн... һожоруулагдаһан, поточно... хэгдэнэ.

Республикымнай уһан ... мүүд, гол мүрэнүүд. Бай... лаймнай загаһаар элбэг... загаһан эндэ түхеэрэгдэ... вариум соо тамаржа, эд... рагшадые ехээр һонирхуу... бэртэй. Тэдэнэр эндэ уд... сон амиды загаһа хара... на. Загаһа барилгын фл... онһоо хойшо 439 пр... ехэдхэгдээ. Консервэ, за... продукци үйлэдбэрилгэ... оноййхитой сасуулхада 9,6... ехэ болоо. Долоон жэлэ... шада загаһанай промыш... тиин предприятинуудта ... түхеэрэлгэ олоор тодхог... гаһа тушаан абаха, зөөхэ... жераторна 4 судна абтаа...

Хүнгэн болон эдеэ ... промышленностиин хүг... эндэхи үйлэдбэриин о... руулагдажа, долоон жэ... туршада хэды ехээр хүг... байһые выставкын стенд... раммануд хөөрэжэ үгэнэ, ... шадые һонирхуулна, ба... на.

С. Барда...

Олоной туһада оролдоно

Нарһатын больницада Цыден Дондокович Гуруев олон жэл медицинскэ фельдшерээр хүдэлжэ байнхай.

Цыден Дондокович бага наһандаа эхэ эсэгэһээ гээгдэбэшье, Совет гүрэнэй туһаламжаар Шэтын медицинскэ техникум 1937 ондо дүүргэһэн юм.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо элдэб ажалда, илангаяа зониие эмшэлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулжа ябана.

Мүнөө нүхэр Гуруев 26-дахи жэлээ хүдэлмэрилнэ. Үбшэнтэндэ зулгы зохидоор хандадаг, шадамар бэрхээр туһалдаг байһанайнгаа түлөө 1962 оной сентябрьда «Арадай элүүрые хамгаалгын эрхим хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн значогоор шагнагдаһан юм.

Нүхэр Гуруев оролдосотой, габьяатайгаар хүдэлһэнэйнгөө түлөө Улаан Одоной орденоор, хэдэн медальнуудаар шагнагданхай.

Ингэжэ энэ нүхэр арад зоной дунда хүндэтэй болоо.

Д. Бадмаев.

Үнеэн бүриһөө 1300 лит...

—Түрүү һаалишадтнай хэд бэ?—гэжэ Суулгын совхозой хүтэлбэрилэгшэдһөө асуугаа һаатнай, түбхын түрүүндэ Анна Дашабыловагай нэрэ обогые дурдаха байна. Энэ нүхэрнай жэл бүри һү ехээр һаажа, совхоз соогоо түрүү һуури эзэлдэг юм. Мүнөөшье жэлдэ нүхэр Дашабылова баһал эрхимлэжэ ябаһаар. Жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 1300 литр һү һ...

Һаалишад Бабаса... жилова, Санжима ... гэгшэд түрүү һаали... заахашье гээгдэнэгүй ... нэр жэлэй эхинһээ ... үнеэн бүриһөө тус ... 1230—1240 литр һү ... Мүнөө эдэнэр сүүдхэдэ ... бүриин 9—10 литр һү ...

Л. Гом...

Мухар-Шэбэр.

Түрэл орон доторнай

ДҮЙ ДҮРШЭЛӨӨ АНДАЛДАБА

ЛУГАНСКА ОБЛАСТЬ. Шэлэй промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна зүблөөн Лисичанска городто боложо дүүрэбэ. Суглаанда хабаадагшад үйлэдбэриингөө доторой арга боломжо хэрэглэхэ тушаа дүй дүршэлөө андалдаба. Лисичанска заводойхид шэл хайлуулдаг нэгэ печэшэнһээ һарадаа 1 миллион дүрбэлжэн метр шэл абажа, эрхим амжалта туйлаһан байна.

Зүблөөндэ хабаадагшад ажалай түрүү арга боломжонуудые үйлэдбэридөө үргэнөөр хэрэглэхэ уряатайгаар шэлэй промышленностиин бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаба.

20 МЯНГАН ЗАЛУУ МЭРГЭЖЭЛТЭД

БЕЛОРУССКА ССР. Республикын дээдэ һургуулинуудта шалгалта боложо дүүрэбэ. Энэ жэлдэ, дээдэ, тусхай дунда һургуулинуудые 20 мянга гаран хүн дүүргэжэ, мэргэжэл абажа гараба. Революциин урда тээ Белоруссида нэгэшье дээдэ һургуули байгаагүй юм.

ХАХАД ЖЭЛЭЭР УРИДШАЛАН

КРАСНОЯРСК. Эндэхи комбайнай заводой машина бүтээгшэд түсэбһөө гадуур продукци гаргаха жэлэйнгээ уялга хахад жэлээр уридшалан дүүргэбэ. Даабариһаан гадуур 350 машина бүтээхэ шэнэ уялга тэдэнэр абаа.

КУЛЬТУРЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ СЪЕЗД

ЯКУТСК. Культурын хүдэлмэрилэгшэдэй 2-дохи съезд эндэ хүдэлмэрээ дүүргэбэ. Яхадай газар нютагуудһаа ерэһэн культурын эмхи зургаануудай, кино, радиогой хүдэлмэрилэгшэд, литература, искусствын ажал ябуулагшад партиин Яхадай обкомой секретарь Г. К. Чиряевай «Июниин Пленум ба республикын культурын хүдэлмэрилэгшэдэй зорилгонууд» гэһэн элидхэл зүбшэн хэлсэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ тушаа тодорхой хэмжээ ябуулгануудые съезд хараалба.

ЭДЭ ХЭРЭГЛЭГШЭДЭЙ КООПЕРАЦИИН ПРЕДПРИЯТИНУУД

МОСКВА. Ороной эд хэрэглэгшэдэй кооперациин предприятинууд жэлэй эхилһэнһээ хойшо 2 миллиард шахуу түхэригтэ продукци гаргаад байна.

Мүнөө үедэ консервнэ 60 шэнэ завод баригдана. Эдэ заводууд жэлдээ 300 миллион баанха консервэ гаргаха юм.

Волгоградска область. «Волго-Дон гэдэг совхоз 1954 ондо эмхидхэгдээ һэн. Тэндэ элдэб барилга олоор хэгдэнэ. Зураг дээрэ: шэнээр баригдаһан гэрнүүд.

ТАСС-ай фотохронико.

Нютагаймни һаалишадай түрүүшүүл

•Түрэл Буряад оронойимнай баруун хойто хаяа, гушан гурбан Мундаргата Саяан үндэр уула түшэгтэй баян сагаан Түнхэн нютаг. Байгаалиингаа шэнжэ шанараар модото болон талата зоонодо оролсодог юм. Түнхэнэй аймагай Хойморой, Тоорын болон Жэмһэгэй үргэн нэлэнхы талануд байгаалиингаа жэнхэни гоё оршондо налбайн хэбтэдэг. Эндэхи байгаалиин хэды гоёшье һаань, хүнүүдынь бүришье һайхан лэ. Түнхэнээрхин ажал хүдэлмэридөө яһала башарһан зон. Хүдөө ажахын шухала шухала һалбаринууд болохо мал ажал болон таряан ажалаараа республика дотороо мэдээтэй минии түрэл нютагаархин эсэхэ сусахаяа мэдэнгүй ажаллажа, алхаха бүхэндөө гэрэлтэ һайхан коммунизмаа улам дүтэ болгожо байнал...

Үлбүгэй нютаг. Тус нютагай түб буусаһаа тээ саанахананъ мэнэ һаяхан хахалагдаһан шэнэ газарай талмай дээгүүр харааашалхадатнай, түбхын түрүүн, малай ехэ байра зурыха. Тэрэ малай байраһаа хойшоо гушаад алхамай зайда найман ханатай хоёр гэр тэбхыдэг. Эндэмнай «Восточные Саяны» колхозой Галбайн таһагай нэгэдэхи фермынхид зуһалангдаа үни хада ерэнхэй, һүн далайгаа һубаг горхолуулан харьялуулхаар үнинэй зоригжонхой. Теэд хүсэл зоригоо хэр бэелүүлнэ хаб.

...һү тушаадаг байра сэбэрхэнээр будаатай. Хойто ханадань тусхай самбар дээрэ һаалишан бүхэнэйнь нэрэ обогууд жэрылдэнэ. һү һаалгын үдэр бүхэнэйнь дүнгүүд. Нүгөө ханадань лозунг: «Эхэ орондоо ажалай эрхим бэлэг бария». Эдэ эршэтэ үгэнүүд хүн бүхэниие уряалжа аржына. Нэрэ нэрээрнь дурдаадшье яалай, бултал нютагаймни һаалишад.

Дүшэеэ шахажа ябаһан, урагшаа бүхэд гэһэн бэетэй хүн энеэбхилэн, городой һониниие мүшхэнэ, мүрдэнэ. Энэмнай һаалишан болоһоор зургаан жэлэй туршa соо аймаг доторoo түрүү зэргэдэ жэгдэ алхалалсаһан Сыбик Сыренович Сымбелов бшуу. Мүн мүнөө жэлшье баһа амжалтын жолоо бата баринхай. Үнгэрэгшэ табан һарын дүнгөөр даажа абаһан үнеэдһээ 8416 литр һү абаа. Энэ амжалтань бага бэшэл даа.

Үүдэн хүрд гээд, хоёр сагаан хүнэгөөр дүүрэн һү салгидуулһаар һаалишан Гарма Шактановна Сыренова дуу шуу табиһаар орожо ерэбэ. Энэ хүмнай баһал ажалда дуратай юм. Ажалайнгаа ашa үрээр аймаг соогоо түрүүтэй. Үнгэрэгшэ зургаан һарын дүнгөөр нүхэр Сымбеловһээшье дутуугүй амжалтатай. Евгения Попова, Сында-Аюша Ангаскиева, Доржо Пархаев болон бусадшье июнь һара соогоо хамаг оролдолгоёо түгэс гаргажа, һүн далайгаа үшөө ехээр харьялуулаа.

Фермые даагша Бадма... Сыбикович Бурлов ажа... дэбтэр стол дээрээ дэлгэ... баримтануудые тажаганас... дана. Тэрэ тоонуудай ехэ... тухайлжа, энэ фермынхи... ды ехэ ажал туйлаһыень ... тухайлмаар. Мүн тус фер... колхоз соогоо дэлгэрһэн ... сөөндэ түрүүлхэһээ гадн... равленидээ хоёрдохи һуу... эзэлээд байна.

—Саашадаа үшөө ехэ ... хын түлөө мал харуу... Лопсон Жарбалаевичдаа ... набди,—гэжэ һаалишан ... Сымбелов һаяхан орожо ... үбгэнэй урдаһаа миһэд г... лэнэ.

Үнэхөөрөөшье, мал х... лагшаһаа һүн далай х... урдаха, харьялха, баһа ... хамаатай ха юм.

—Хаба сооханоо ор... бэзэбди даа, оролдохошь... гээд даруухан зантай ... шахажа ябаһан үбгэн ... Жарбалаевич Арийпялов ... хоно.

Түрэл нютагаймни түрүү... шад нэрэтэй түрэтэйгөөр ... лис уялгада дүүргэхын ... хүсэ шадалаа, мэргэжэлэ... рэн элсүүлэн, унаһан ма... абангүй ажаллажа, ажаб... шэнэдхэжэ байнал. Ба... даа, баясахаар.

Владимир Сыре...
сту...

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной июлиин 17.

Энээниие уншаад, ажалдаа хэрэглыт!

СИЛОС ДАРАХА АРГА ДҮРШЭЛ

...ар-Шэбэрэй Суулгын совхозой суута кукурузашан Николай Кондратю... ...ондо жэлдэ иимэ кукуруза ургуулаа һэн.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Мяха, һү болон мал ажалай бусад эдеэ хоолой зүйл элбэг ехээр абахын түлөө тэмсэхэ гээшэ колхознууд болон совхозуудай шухалын зорилго мүн. Энэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхын тулада ажахы бүхэндэ элбэг хүрэхэ хэмжээтэй үбһэ тэжээл байха ёһотой. Энээндэ силос ехэ удха шанартай юм. Жэлһээ жэлдэ силос улам ехээр хэрэглэгдэдэг боложо байна. Шэмэтэ тэжээл хадаа гансахан үбэлэй сагташье бэшэ, мүн зунайшье сагта үнеэдэй тон эрхим тэжээл болодог. Гадна хонидые, гахайнуудые, шубуудые эдеэлүүлдэг боложо байнхай.

Малда үбэл зунгүй силос эдюулдэг болоходо мал дутуугаар эдеэлүүлэгдэхээ болидог. Эмхитэйгээр, хараалагдаһан саг соо адуу мал шахан таргалуулха, һү һаали ехэдхэхэ, мал ажалай продукнуудай өөрын үнэ химдаруулха арга олгоно.

Силос бэлэдхэхэ саг тулажа ерэбэ. Эрдэмтэдэй—мал ажалай мэргэжэлтэд болон бодото ажал дээрэ ябаһан хүнүүдэй хабаадалгатайгаар болоһон Бүхэсоюзна зүблөөн дээрэ кукуруза, горох, тэжээлэй бобы, саахарай свёкло, морковко болон бусад ургамалнуудаар силослэхэдэ ехэ туһатай байха юм. Мал ажалай мэргэжэлтэдэй эдэ шэнэ зүбшөөлнүүдынь силос дараха, тэрэниие хадагалха, шэмэтэ тэжээл зүбөөр хэрэглэхэ талаар эрдэм, ухаанай, түрүү дүй дүршэлэй тон һүүлшын туйлалтануудта үндэһэлэнхэй. Совет элитэ ехэ эрдэмтэ, мал ажалай бүхэсоюзна институдай профессор А. А. Зубрилинтэй хөөрэлдэһэн хөөрэлдөөн доро толилогдобо.

...рузаар силос дараха шэнэ арга

...тэ бодо малай хоол тэжээлэй хахад хуби-... ...бага бэшэнь силос байха ёһотой гэһэн гурим ...рүүн хадууха хэрэгтэй. Һайн шанартай силос ...ын тулада бүхы заабаринуудыень наринаар ...а гээшэ тон шухала .Силосэй тэжээлтэй хоол-...йлнүүдыень һалтахагүйн тулада силостэ бага-...е агаар оруулжа болохогүй. Агаар оруулаа-...а, силос соо элдэб хорото бактеринүүд хүг-... шадахагүй, тиигэжэ үнэтэ тэжээл үжэхэ, ...ахагүй бшуу. **Силосые зүбөөр дараа хадаа ...ратурань 35—37 градусһаа дээшэ байдаггүй**

...осэй ногооной шииг нойтон мүн лэ ехэ удха ...тай юм. Шииг гү, али шүүһэ ехэтэй байгаа ...һаа, мүн лэ гэмтэдэг байна. Эгээл иимэһээ **...й ногоое хатаан татажа, шииг нойтыень 70— ...оцент тухай болгохо гээшэ силос дараха заа-...н шухала эрилтэ мүн болоно.** Мүн энээнтэй ... дан шүүһэ багатай ургамалые нягтаруулан ...ада муу байдаг гэжэ хэлэлтэй. Ушар иимэһээ **...йшаг ногоое шүүһэ ехэтэй ургамалтай холихо ...** уһа нэмэхэдэ болохо. Силостэ, агаар оруу-...й байгаа һаа, олон жэл соо гэмтэдэггүй. **Тии-... тэжээлтэ зүйлнүүдынь, амтаниинь шье зан-...айдаг.**

...ос дараха хэрэгтэ кукуруза ехэ амжалта асар-...ргамал юм. Энэ үнэтэ ургамалые ехэ газар ... тарижа, ургасыень дээшэлүүлһэнэй ашаар ...эмэтэ тэжээл үргэнөөр хэрэглэхэ арга болом-...ээжэ үгэбэ. Зүгөөр, энээнэй аша туһа силос ...а, хадагалха заабариһаа сүм дулдыдаха бай-...нь ойлгосотой.

...курузын ороoһоной монсойгоод хатуужан эдеэ-...жэ байха үедэнь хуряажа, силос дарахада ...аяа тэжээлтэй, хоолтой байдаг гээшэ. Энэ үе-...раһан силос малай бэедэ бэлээр шэнгэдэг, тэ-...тэ зүйлнүүдээр элбэг байдаг юм.

...най ороной урда районуудта кукурузын таряа-...хатуу болонтожо байхада, 65—70 процент шииг ...отой байхадань силос дарадаг юм. Ороoһо-...ь эдеэшэнтэжэ байхадань хуряаһан силосэй но-...ой шииг нойтон 75 процент болодог. Хойто райо-...ай ажахынуудта һүн эдеэтэй болоходонь ку-...заяа хуряаха баатай бологдодог байһаниинь ...осотой. Энэ үедэ шииг нойтониинь 80 процент ...жо байдаг. Иимэ ногоогоор силос дарахада бэ-... гутахаяа һанадаг муутай. Теэд энээниие яажа ...уулха хэрэгтэйб?

...иг нойто ехэтэй иимэ кукурузын ногооной ...э ехээр гаргажа болохогүй, дан жэжэ болотор ...элтэгүй. Шүүһынь ехээр гаргабал, энээнһээ бо-... гэмтэдэг байна. Силосэй ногооной шүүһэ ...р гаргахада муу, гэмтэдэг, гутадаг гол шалта-...инь энэ юм. Дан ехэ шүүһэтэй кукурузын но-...хэтэ жэжээр хэршэлтэгүй. 80—100 миллиметр ...атайгаар хэршэхэдэ болохо. Иимэ кукурузые ...омо болон гүмнөөгэй бусад тэжээлтэй холижо ...хада ашатай туһатай гэжэ ажаглалта, олон ...хын дүй дүршэл харуулба. Һолоомон гээшэ ...э кукурузын шүүһэ бэедээ шэнгээжэ, тэжээлтэ ...ыень бэедээ үлөөдэг һайнтай.

...үн эдеэтэй болохоһоонь урид хуряаһан кукуру... (85—87 процент шииг нойтотой) ногоондо шэ-...рэйнь 15—20 процентые һолоомо нэмэжэ боло-... һүн эдеэтэй боложо байһан кукурузын (80 про-... шииг нойтотой) ногоое силос болгон дараха-..., 10—15 процент һолоомо нэмэжэ болоно.

...алаата ургамалнуудай, горохой, бобын шэнэхэн ...оомон кукурузын шүүһэ бэедээ шэнгээдэг тула-... силостэ холилсоходо һайн. Һолоомо хэршэдэг ...инаар, мүн «ИГК-30» гэжэ хэршэдэг зэбсэг хэ-...ээжэ, һолоомо татахада болоно. Кукурузые һо-...монтой хамта силос дарахада, силосэй шанар ...жаруулхаһаа гадна, мүн һолоомые, мэхииные ...этэй болгоно бшуу.

...үүлэй жэлнүүдтэ газар дээрэ силос дараха арга ...нөөр хэрэглэгдэдэг болоо: газар дээрэ курган ...ээр дарадаг, мүн газар дээрэ нүхэн мэтэ амһар-...эдэг болонхой. Энэ хадаа силос даралгые хүн-... болгодог, шэмэтэ тэжээлэй үнэ сэн химдаруул-... байһаниинь ойлгосотой. Түрүүшээр дан утаар ...хылгэжэ силос дарахада, илангаяа һайн шэнгеэр ...агдадаг байһан юм. Иигэжэ эрид ханатайгаар ...ахада, заха талынь силосые һайнаар нягта-...лха аргагүй байһан туладаа ехээр гэмтэдэг муу-... байгаа.

...нэ дутагдалые зайсуулхын тулада иимэ буртэ-...дэй түхэл маяг хубилгаха шухала байба. Нэгэ ...арта курган мэтэ шобогороор, нүгөөдэнь һүри ...ээр гү, али буртэнүүдтэ дарахада һайн. Эдэнь ...уу талаараа дан эрид бэшэ байгаа һаа, һайн

...5 процентһээ ехэ шииг нойтотой гэхэ гү, али ...һэтэй кукурузын ногоо силослэхэдэ эдэ арга-...дые хэрэглэжэ оггтолон болохогүй. Иимэ ногоо ...ос болгон дарахадаа, һайнаар хэршэжэ һайса ...аруулхаһаа гадна, агаарай орохоор бэшэ бол-...о хэрэгтэй.

Силосэй гэмтэхэгүйн тулада нээмэл буртэнүүд, ...огор кургануудай хэмжүүрынь ехэ болгохо хэрэг-.... 700—800 тонно тухай, үшөөшье дээшэ хэмжээ-...игээр эдээниие хэхэдэ зохистой. Эдээнэй һуу-...нь 25—40 метр, үндэрынь 5—6 метр байхадаа ...арамжатай.

6—7 һарын туршада силос хадагалха ажахынуудта газар дээрэ дараха арга зүбшөөжэ боломоор гэжэ онсолон тэмдэглэе. Энээнһээ удаан саг соо обогор/курганууд соо шэмэтэ тэжээл байлгаха болоо һаа, шанараа гээдэг, муудадаг гээшэ.

Уралай саада тээхи газар нютагта, Алтайн хизаарта, Казахстанда гонзогор утанууд буртэнүүдтэ (утань 80—100, үргэниинь 25—30, үндэрынь 3,5—4 метр байдаг) кукурузаар силос дарадаг болонхой. Газар дээрэ зэргэлүүлээд, траншейнүүдые түхеэрээд, силос хадагалхада илангаяа һайн байдаг юм. Юуб гэхэдэ зэргэлээд байһан ханануудынь агаар табидаггүй, тиигэжэ силос гэмтэтэгүй байдаг. Бетоноор хэһэн блогуудаар, панельнүүдээр ханалаад, газар дээрэ түхеэрһэн нүхэнүүд соо удаан сагта силос хадагалхада һайн.

Газар дээрэ хэһэн иимэ нүхэнүүд соо силос дарахадаа тэрэнэй заабариие наринаар сахиха шухала — 70 сантиметр тухай зузаантай ногоо үдэр бүри хэжэ, нягтаруулан дараха хэрэгтэй. Буртэнүүд, кургануудай ямаршье хэмжүүрэйнь байгаа һаань, силос даралгые 4—5 үдэрһөө удаан саг соо унжагайруулжа болохогүй.

Малтаһан нүхэнүүд, траншейнүүд соо дарагдаһан шэмэтэ тэжээл удаан саг соо гэмтэдэггүй һайнтайшье һаа, эдээн сооһоо силос абаха гээшэ ехэ хүндэ хүшэр ажал юм. Хэды тиимэшье һаань, иимэ нүхэнүүдһээ оггтолон арсажа болохогүй. Газар малтажа хэһэн иимэ нүхэнүүдтэ эртын силос дарахада ехэ таарамжатай байдаг.

Кукурузын холимол силос

Кукурузада протеин бага байдаг гээшэ ааб даа. **Тиимэһээ кукурузые бобово ургамалнуудтай хамта силос дарахада, шанаржажа һайн тэжээлтэй болодог юм.** Кукуруза дээрэ горох, тэжээлэй бобы, соя болон ороoһото бобово бусад ургамалнуудые нэмэхэдэ һайн.

Кукуруза горох хоёроор, кукуруза соя, кукуруза бобово ургамал хоёроор силос дарахадаа, иимээр хэмжүүртэйгээр тааруулхада һайн: хоёр хубииень кукуруза, нэгэ хубииень бобово ургамал абажа холибол зохистой. Мүн кукурузын силосые ондоошье аргаар шанааржуулжа болоно. **Хибэдэһээ хибэдэг малай тэжээлдэ протеинэй дуталдадаг ушарые карбомид, бикарбонат, сульфат аммони гэдэгүүдэй холисоор хүсэлдүүлжэ болохо юм** гээд шэнжэлэл, дүй дүршэл харуулһан байна.

Эдеэшэнтэжэ байһан кукурузын ногоогоор силос дарахадаа, эдэ зүйлнүүдые холидог юм. Нэгэ тонно силосэй ногоондо 4—6 килограмм тухай карбомид, аммониин дабһа нэмэхэ, 1 тонно ногоондо 9—12 килограмм тухай бикарбонат нэмэхэдэ болоно. Үшөө нэгэ иимэ холисо хэбэл, һайн гэжэ дүй дүршэл харуулба: 1 тонно силосэй ногоондо 4 килограмм тухай карбомид, 2 килограмм сульфат аммони холиходо һайн. Азодой холисонуудые хуурайгааршье, дэбтээгээдшье нэмэхэдэ хамаагүй.

Иигэжэ шанаржуулһан силос ехэ гашуун бэшэ байдаг, мал ехэ дуратайгаар эдидэг юм. Иимэ силосээр үнеэдые эдеэлүүлхэдэ, сүүдхэ бүриин һаам 1—2 килограммаар нэмэдэг, шахан таргалуулжа байһан малай сүүдхэ бүриин шэгнүүр 100—150 граммаар нэмэдэг гэжэ эрдэм шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай ажаглалта харуулба.

Кукурузын хатаһан эшэ силос болгожо дарахадаа, шүүһэ ехэтэй ургамалнуудые: тыква, кабачки, тэжээлэй арбуз, свёклын жом, эшыень, хэнзэ ногоо хэрэглэдэг юм. Кукурузын хатаһан эшэдэ шүүһэтэй ургамалнуудые нэмэнгүйгөөр газар дээрээ силос даража болохогүй. Малтаһан нүхэн соо дараад, шоройгоор хушаа һаа. дээрэ байдаг.

Бобы, горохоор силос дараха тухай

Бобы, горох болон ороoһото-бобово бусад ургамалнуудаар дараһан силос хадаа шэмэтэ тэжээлдэ мүргүй ехэ нэмэри болодог юм. Энээндэ белково зүйлнүүд, минеральна дабһан, каротин гэдэгүүд ехэ элбэг байдаг ха юм.

Гадна, тэжээлэй бобын ургасаар дараһан силостэ ехэ хэмжээнэй кальци байдаг. Тиимэһээ малай белково, минеральна тэжээлые зохилдуулхада таарамжатай байдагынь юутэшьегүй. **Гашууншаг бобово силос хадаа шэнэ сабшаһан ногооноһоо шанарааараа багал доро гэжэ шэнжэлэл харууланхай.**

Хоёр-гурбан недели болоод, бобын таряа хуряаха сагай ерэхэдэ, тэрэнэй ургаса хуряажа, силос дарахада, һайн. Гадна, ногоон таряанайнь эдеэшэжэ эхилхэдэ, бүри эртэ, энэ ургамалай ороoһоной ногоон байхада бобын ургаса хуряажа, силос дарахада хамаагүй. Энэ ургамалай ехэ шүүһэтэй гэхэ гү, али шииг нойтотой (80 процентһээ дээшэшье байхадань) силос дарахадаа һолоомо (шэгнүүрэйнь 5—8 процентые) нэмэхэдэ һайн байдаг.

Бүхы түрэлэй бобые гансаарайнь силос болгон дарадаггүй юм гэжэ хадууха хэрэгтэй. Кукуруза бобы хоёрые холиходоо 2:1 хэмжээтэйгээр абахада һайн. Иимэ силос миин силосһээ хоёр дахин хоолтой, тэжээлтэй байдаг бшуу.

Горох, тэжээлэй люпин гэдэгүүдые хэдыдэшье хуряагаад силос дарахада хамаагүй. Зүгөөр горохой эдеэшэнтэжэ байха үедэ хуряагаа һаа, бүришье һайн. **Силос дарахада хүрэхэ хэмжээнэй сахар горохто байдаг, тиимэһээ тэрэниие гансаарайнь дарахада хамаагүй.**

Тэжээлэй бобы, горох, люпин гэдэгүүдые кукуруза шэнгеэр лэ силослэдэг заабаритай. Соя гэдэг ургамалые ороoһонойнь ногоон байхада силос дарахада болоно. Энэ болзорһоо оройтоо һаа, набша намаань унадаг юм. Соя гэдэгые гансаарайнь силос болгожо дарадаггүй. Энээниие кукурузатай холиходо болохо: 25—30 процентнь соя, 70—75 процентнь кукуруза байха ёһотой.

Ногоое консервэ болгожо хадагалха тухай

Олон жэлэй ногоое хатаажа, үбһэн болгоод үбэлдөө хэрэглэхэ гээшэ гол арга юм гэжэ тоологдодог байһан гээшэ. Мүнөө болоходоо ногоогоор силос дараад, малай тэжээлдэ үбһые бага болгоходо хамаагүй гэжэ дүй дүршэл тодоруулан харуулба.

Бобово болон бусад ногоогоор силос дараха гээшэ эдээниие хадагалахада ашатай туһатай арга мүн. Сагай уларилай һайн—наратайшье байхада, ногоое хатаахада тэжээлтэ зүйлнүүдынь силос болгон дарагшаһаа һураггүй ехээр һалана гэжэ тодоронхой. Гадна, силос дарахадаа, ногоое оло дахин сабшажа болоно. Сабшаһанай һүүлээр ногоое бага хатаан татаад, 60—65 процент шииг нойтотой болоходонь силослэхэдэ һайн.

Жэжэ набша намаатай ургамалые эртэ хуряагаа хадаа хэршэнгүй силос дарабал дээрэ. Хэрбээ орой болоһон хойно хуряагаа һаа, ногоое хэршэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, орой болоходо ногоон модохирдог, хатахаяа һанадаг бшуу.

Сабшаһан ногоон силос болгожо дарахадаа, гэмтээхэгүйн тулада гашуун хүрэнгэ хэрэглэлсэхые дурадхагдана. Ногоон ургамалые химическэ аргаар консервэ болгожо хадагалхада ашатай туһатай юм.

Амтатай үндэһэтэй, мүн бэшэшье тэжээл тухай

Мүнөө жэлдэ ороной колхозууд болон совхозууд ехэ талмай дээрэ сахарай свёкло тариба. Энэ үнэтэ ургамалай ургасые ашатай туһатайгаар хэрэглэхэ, гэмтээнгүй хадагалха зорилго ажахынуудай үмэнэ табигдана.

Сахарай свёклын үндэһые бүртэнүүдтэ, мүн иимэрхүү амһарта соо хадагалдаг юм. Гэтэр иимэ газарта удаан саг соо байлгаха болоо һаа, свеклын үндэһэн гутажа, сахараа гээдэг байна. Эгээл иимэһээ **хабартаа зундаа малда эдюулхэ гэһэн свёклын зарим хубиие силос болгожо дарабал дээрэ.** Уһа табихаар бэшээр жэлэһэн амһарта соо сахарай свёкло силослэхэ хэрэгтэй. Цементээр жэлэжэ тэгшэлээ гээшэ һаа,. битум гэдэгээр хушахада һайн. Дарахынгаа урда тээ корнеплодууд заатагүй угаагдаха ёһотой юм.

Залаата гү, али бобово ургамалнуудай һолоомо хэршэжэ сахарай свёклотой холёод, силос дараха, гахайда эдюулхэ силос һаань, хатаантаһан ногоо гү, али үбһэ хэршээд, холихо хэрэгтэй. Тиигэбэл, свеклын шүүһэн һолоомондо, ногоондо шэнгэдэг юм. Шэгнүүрэйнь 15—20 процент хараатай хуурай тэжээл свёклодо нэмэдэг ёһотой. Гадна, **корнеплодуудые гансаарыншье силослэжэ болохо.** Тиигээ гээшэ һаа, силосэй амһарта соо корнеплодуудые дүүрэтэр хэнгүй, дээрэнь 30—50 сантиметр зузаантайгаар шүүһэтэй эшыень таһа дараад хэхэ хэрэгтэй. Энээнэй һүүлээр шоройгоор хушаха ёһотой.

Московско областиин «Константинова» совхоздо сахарай свёклын үндэһые эшэтэйнь хамта силослэдэг гуримтай. Гадна свёклын үндэһые кукурузын ногоон эшэтэй холёод дарабал, һайнаар хадагалжа болоно. Эдэ хоёр ургамалые силослэхэдээ үе үеэрнь дарадаг юм.

Силос болгон дарагдаһан сахарай свёкло хадагалхада һайн байхаһаа гадна, тэжээлтэ зүйлэйнгээ талаар һая хуряагдаһан свёклоһоо доро бэшэ байдаг, тэрэниие бүхы малда эдюулжэ болоно гээд тэмдэглэе.

Малай тэжээлдэ хэрэглэгдэхэ хартаабхые силослэхэдэ гэмтэдэг, гутадаггүй байна. Энээниие болгоодшье (гахайда), түүхэйгээр хэршээдшье (эбэртэ бодо малда, гахайда) силос болгожо дарахада болоно. Жэлэгдэһэн яаманууд гү, али нүхэнүүд (траншейнүүд) соо хартаабхые дарадаг юм. Хартаабхаһаа гарадаг шүүһэнэй шэнгэхын тулада амһартын оёорто 40—50 сантиметр зузаантай һолоомо гү, али мэхиинэ дэбдихэ заабаритай. **Белок болон витаминуудаар шанаржуулхын тулада силос дараха хартаабхадаа 10—15 процент хараатай бобово ургамалай, морковкын ногоо хэршэжэ нэмэхэдэ һайн.**

Таряан ажалай, овощиин үлэгдэлнүүдые силос болгон дараха гээшэ шэмэтэ тэжээлдэ нэмэри болодог нүхэсэл мүн. **Сахарай свёклын эшые силос болгожо дарахада һайн юм.** Иимэ эшые хэршэншьегүйгөөр дарахада хамаагүй. Зүгөөр шэгнүүрэйнь 10—20 процент хараатайгаар хуурай тэжээл холилсобол, һайн байха. Мүн бусадшье корнеплодууд болон овощиин эшээр силос дарахадаа, энэ заабари хэрэглэжэ болоно.

Хартаабхын эшэ гээшэ силос бэлэдхэхэ хэрэгтэ ехэ нэмэри боложо үгэдэг байна. Хартаабха малтахынгаа 2—3 хоног урда тээ ногоон эшыень сабшажа абаха хэрэгтэй. Энээниие хэршэһэн һолоомонтой холижо силослэхэдэ һайн.

Химиин туһаламжа

Ургамалые силос болгон дарахадаа углевод, протеин, каротин гэдэг зүйлнүүдые гутаажа һалгахагүйн, мүн силослэхэдэ эһэдэггүй люцернэ, соя болон бусад ургамалнуудые эһээхэ зорилгоор химическэ холисо хэрэглэжэ болоно. Пиросульфит натри гэдэг препарат хэрэглэгдэдэг юм. Нэгэ тонно ногоондо 4—5 килограмм тухай энэ препарат холихо хэрэгтэй.

Иимэ препарат хэрэглэхэдээ силостэ нэгэ жэгдээрэ шэнгээхэ заабаритай юм. Гараар гү, али тусхай зэбсэгэр энээниие хэжэ болоно.

Мүн ондоошье препарадууд силосэй ногоое консервэ болгон эһээдэг байха.

Промышленностиин гаргадаг эдэ препарадуудые силос дараха газарай хажууда бэлэдхэхэдэ болохо. Боошхо гү, али томо тогоон соо уһа юулээд, кислота, дабһаяа хэжэ байгаад худхажа бэлэдхэдэг заабаритай.

Химическэ препарадуудаар консервэ болгон бэлэдхэһэн тэжээлые юрын силос мэтээр малда үгэхэдэ хамаагүй. Зүгөөр 1 килограмм иимэ тэжээлдэ 4—5 грамм мел заатагүй нэмэхэ хэрэгтэй.

Аша үрэ ехэтэй тэжээл

Колхозууд болон совхозууд олон ондоо ургамалнуудай холисоһоо дараһан силосые, тэрэнэй тэжээлтэ зүйлнүүдыень бүрин хүсэдөөр хэрэглэхэ ёһотой. Иимэ тэжээл тусхай хэрэгтэ зорюулагдадаг юм. Ямар нэгэн түрэлэй малда эдюулхэдэ, тэжээлтэ зүйлнүүдээрээ шанарайнгаа талаар эгээл таарамжатай ургамалнуудые холижо иимэ силос бэлэдхэдэг байна. Силос гээшэмнай гансахан үнеэдтэ бэшэ, харин мяханай шэглэлтэй мал ажалда, мүн гахайда, шубуудта ехэ һайн тэжээл байһаниинь ойлгосотой.

Кукурузаар, бобово ургамалай, хартаабхын, сахарай, свёклын модохиржо хатаагүй эшээр дараһан силос гахай, шубуудта эдюулжэ болоно. Олон ондоо ургамалай холисоор дараһан силос хэрэглэхэдэ, гахайда шубуунда эдюулхэ тэжээл хоолдо ехэ нэмэри болодог, эдээнэй тэжээлэй рациониие хүсэлдүүлдэг, мал ажалай продукциин өөрынь үнэ хямдаруулдаг гэжэ Украинын ССР-эй, Московско, Тамбовско, Тульска, Рязанска областьнуудай, Краснодарай хизаарай болон бусад олон область, хизаарнуудай, республикануудай колхозууд, совхозуудай дүй дүршэл харуулба.

Гахайда эдюулхэ холимол силос олон ондоо ургамал холижо дарагдаха ёһотой. Зүгөөр, томо гахайда эдюулхэ тэжээлдэнь 5 процентһээ ехэ бэшэ, эхэһээнь һалгаһан поршоонхонуудта эдюулхэ силостэ 3 процентһээ ехэ бэшэнь бүдүүн тэжээл байха зэргэтэй.

Эгээл иимэһээ корнеплодууд, бахчево ургамалай үрэ, кукурузын хүсэд эдеэшээгүй буурсагууд гү, али ороoһон, таряанай үлэгдэл иимэ силосэй ехэнхи хубинь байха ёһотой. Һайнаар бэлэдхэһэн ногооной гурил холисото силосэй нилээдгүй горитой хубинь байжа болохо юм

Холимол силос дараха технологиин заабаринуудай онсо илгаа юуб гэхэдэ, гахай, шубуудта эдюулхэ холимол силосэй ногоое бүришье жэжээр хэршэхэ хэрэгтэй. Һолоомо, силос хэршэдэг машинада балтатай түхеэрэлгэ тааруулаад гү, али «УДК-Т», «ДКУ—1,2» юумэ хэршэдэг машинаар иимэ силосэй ногоо хэршэхэдэ болохо.

Нүхэнүүдые (траншейнүүдые, яманuудые) малтаад, жэлэһэнэй һүүлээр лэ холимол силос дараха ёһотой юм. Нягтаруулан дараха, тэрэниие хушаха гэхэ мэтэнүүд хэгдэхэ зэргэтэй.

***

Силос дараха гээшэ элбэг ехэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ гол шухала арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн мүн болоно. Тэжээлэй ургамалнуудай баян ургаса абахын түлөө тэмсэхэ ёһотой. Һайн ургаса абахые абаад, муугаар хадагалаа хадаа тэрэнээ гутааха, тэжээлтэ зүйлнүүдынь гээгдэхэ жэшээтэй. Эгээл иимэһээ шэмэтэ тэжээл яажа бэлэдхэнэбши, ямараар хадагалнабши, тэрээнһээ бүхы юумэн дулдыдаха болоно. Эдэ бүгэдэ хадаа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ, мяха, һү болон бусад эдеэ хоолой зүйл абаха хэрэгтэ ехэ удха шанартай юм.

Суулгын совхоздо нёдондо жэлдэ ургуулагдаһан кукуруза газар дээрэ силос болгон дарагдаһан байгаа.

КИНО „ТАНИЛСАГТЫ, БАЛУЕВ“

Кремльдэхи Съезднүүдэй ехэ ордон соо Уласхоорондын III-дахи кинофестиваль баяр ёhололой оршон байдалда нээгдээд, хүдэлмэреэ үргэлжүүлнэ. Кинофестивальда хабаадалсажа байhан табин табан гүрэнүүдэй тугууд «Москва» гостиницын байшангай дэргэдэ намилзана.

Фестивалиин конкурсдо хабаадалсаха «Танилсагты, Балуев» гэhэн кинофильмнай түрүүшын үдэшын программада оруулагдаа. Бидэнэр, буряад харагшад, республикынгаа 40 жэлэй ойн hайндэртэ зорюулагдажа үнгэргэгдэhэн кинофестивалиин үедэ «Танилсагты, Балуев» кино харанhандаа баяртайбди.

Уран зохёолшо Вадим Кожевниковэй «Танилсагты, Балуев» гэжэ нэрэтэй повестиие үндэhэлэн энэ фильм табигдаа юм. Нэрэньшье тэрэл зандаа үлэнхэй.

Павел Гаврилович Балуев техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй начальник, коммунист, өөрынгөө улаан гараар, hонор ухаагаар ажабайдалаа шэнэдхэн хубилгажа ябаhан хүн гэжэ фильмын түрүүшын кадрнуудhаа бүримүhэн мэдэрнэбди. Ажал хэрэгэйнгээ урагшатай, бүтээсэтэйдэ Балуев бата этигэнхэй. Юундэб гэхэдэ, тэрээнтэй хамта хото, тосхонуудые бодхооhон, шэнэ газар хахалжа, арбайхан залаатай шэниисэ ургуулhан, замбуулинай орьёл өөдэ зориhон нүхэдынь ябана ха юм. Гэрэлтэ hайхан ерээдүй эдэ зүрхэтэй хүнүүдые ажал хүдэлмэридэнь зоригжуулна, урагшань уряална.

Зэрлиг дошхон гол мүрэн, шэдхэ намаг дээгүүр газай гүйхэ түмэр соргонуудые кинофильмымнай геройнууд табидаг ажалтай. Эндэ имагтал зүрхэтэйшүүл хэрэгтэй.

...Манай герой заримдаа хүлөө алдан, бүhэндөө хүрэтэр намагай бур шабар руу шаагдашана, заримдаа байра дээрээ амяа дарууулжа байhанай hүүлдэ урагшаа дабшана. «Хүндэ машинанууд дабажа бирахагүй, тойроод гарагты» гэhэн тэмдэг харгы дээрээ харабашье, Павел Гаврилович урагшаа зүдхэнэ. Тэрэнэй досоо гансал урагшаа гэhэн бодол дахин дахин дабтагдана. Балуев яахадаа имэ хүндэ харгы шэлээб? Ондоо хүнгэн харгы биил ха юм, тиимэ харгыгаар ябаа hаа, бэеэ зобоохогүйлши, ажалайнгаа хани нүхэдыешье уhа, шабар соогуур дахуулхагүйл. Тиимэ бэшэ, Балуев хэзээдэшье хүнгэн харгы шэлэхэгүй. Тэрэ коммунист гээшэл. Тэрээндэ мүнөө час, минута бүхэн гамтайл, ябашье сагаа алмаха хэрэгтэй бшуу. Гүрэнэй, арадай мүнгэн зөөриhөө нэгэшье сагаaниие хии тала руу тэрэ гаргашалдаггүй. Үргэн дэлгэр Эхэ оронойнгоо ёhото эзэниинь ха юм. Имэл хадань нүхэдынь ударидагшаяа дахана бшуу.

Гол геройн абари зангые бүри тодорхойгоор тобойсо гаргалган дээрэ фильм соохи үйлын хүгжэлтэ улам шангадана. Энэ үедэ бэшэ персонажнуудайн абари зан, суг хүдэлжэ ябаhан хани нүхэдтөө хандалгань мүн лэ элирнэ. Тиихэдээ бултa нэгэн байhаниинь, нэгэ hаналтайнь тодорно. Энэньшье зүб. Ганса хүн тулалдаанай талмай дээрэ сэрэг бэшэ ха юм.

Павел Гаврилович Балуевые гансаарайень тобойлгожо харуулаа hаа, фильмые бүтээгшэд, нэгэ тээhээ уран зохёолшо В. Кожевников, нүгөө талаhаа—режиссёр В. Комиссаржевский гэгшэд ажабайдалда ушардаггүй үйлэ хэрэг харуулжархиха байгаа бшуу. Коммунист Балуев ажалша нүхэдэйнгөө дунда өөhэдынь хүн, hанаа бодолтойнь, урагшаа зориhон эрмэлзэлтэйнь таhаршагүй холбоотой. Эгээл иимээр фильм зохёогшод Балуевые харуулжа шадаа.

Жэшээ болгон имэ нэгэ үйлэ дурдая. Коммунистын ударидадаг участогайхид шэн зоригтойгоор хүдэлhэн байжа, саг болзортоо дюкерэ табиха болобо. Ажалайнь бүхы бүтэсэ, дүүргэлтэнь дюкерээл ямараар, хэр урагшатайгаар табиhанhaань дулдыдаха ушартай байгаа. Эгээл энэ үедэ имэ хүшэр хүндэ хэрэгтэ хабаадалсажа үзөөгүй залуу хүбүүн хани нүхэдэйнгөө амжалтаар баясаhандаа дашуураад, тракторaa намаг руу ойлгомторгүй оруулжархина. Залуу хүбүүнэй сэдьхэлэй байдалые зүбөөр ойлгоhон Балуев тэрэниие хамгаална. Үнэн дээрээ, хүндэтэ уншагшад, таанадшье баясаха бэшэ аалта? Тэрэ залуу хүбүүнhээ байтагай наhажаал хүнүүдшье баясаhандаа трактораа намаг руу оруулжархихал! Залуу хүбүүн Балуевые наhан соогоо мартахагүйл. Энээн дээрэhээ харахада, ажабайдалай ехэ дүй дүршэлтэй, ёhотой коммунист хүн хадаа залуу нүхэдэйнгөө сэдьхэлэйнь hайханиие оортэнь, мүн бусадташье ойлгуулжа шадаа бшуу.

Намаг руу тракторай алдагдаhан үдэшэ Павел Гаврилович уhанай эрьедэ бодолгото болон hууна. Яахадаа имэ урагшагүй ябадал гарабаб? Хэн зэмэтэйб? Трактор, машина зэмэтэй бэшэл. Машинын бүхы нарин оньhонуудые мэдэжэ абаад, дуран соогоо хүдэлгэхэдэ дуулмагайл байдаг ха юм. Харин хүнүүд тиимэ бэшэл, бүрил hаа орёо, хүнүүдтэй үлүү ехээр хүдэлхэ хэрэгтэй гэhэн харюуда хүрэжэ ерэбэ. Мүнөөдэр залуу тракторист урмаг татаба, хожом хэн бэ даа нэгэн баhал оhолдожо, имэ ябадал гаргаха бээз. Нэгэ хүн бүхы ажал хэрэг дээрэ тойбо татажа шадаха байна, харин бүхэли коллектив алдуу гаргахагүй ха юм. Нэгэн hаналтай коллективэй гэшүүн бүхэндэ этигэхээр гэжэ тэрэ дам саашань бодоно. Имэл хүн лэ даа Балуев гээшэмнай! Манай хүн.

Фильмын бусадшье персонажнууд маанадые hонирхуулаа. Зайцев, Шпаковский, Марченко гэгшэдэй образууд (артистнууд С. Соколов, А. Ромашин, Н. Морозенко) ажал хүдэлмэридөө үнэн сэдьхэлhээ хандадаг, гүнзэгы бодолтой хүнүүд гэжэ манда тобойн харагдана. Фильм соо эхэнэрнүүдэй образууд hайшаамаар гаргагдаа гэжэ хэлэлтэй.

Балуевай hамган Евдокия Михайловнатай танилсая. Илдамхан зантай, үбгэндөө аргагүй үнэн сэхэ эхэнэр. Өөрынь дуратай ажалтай, тиибэшье пэн түрүүн Евдокия Михайловнагай образ нүхэртөө hанаагаа зобожо байдагаараа, дурладагаараа харагшадай сэдьхэлые татана.

Балуевай харгынь хани, баяр жаргал, үй гашуудалыень хубаалдаха нүхэрынь болохо Евдокия Михайловнагай образые актриса Нина Ургант бэрхээр гүйсэдхэнэ.

Томоотой, нэгэ бага үсэд зантай Кана Подгорная ажабайдалдаа ехэхэн эрилтэтэйгээр хандадаг басаган. Тэрээндэ ойро зуурын инаг дуран хэрэггүй. Хүшэр хүндэ сагуудта түшэглэхэ, зориг түгэлдэр нүхэрөө тэрэ бэдэрнэ. Эгээл тиимэ хүн Канын hанахада Балуев лэ болошоно. Балуевта Канын инаг дураа мэдэрэлгэн хэды арюун гээшэб! Ажал хэрэгтээ үнэн сэхэ, үндэр эрмэлзэл бодолтой манай үеын басагад лэ сэбэр сэхэ инаг дуранда харюусажа шадана ха юм. Тус образые З. Кириенко шадамараар гаргаа.

Изольда Безугловагай ролиие шадамар бэрхэ актриса Н. Корневагай оролдожо наадаагүй hаа, hонигүй болохо байгаа. Юундэб гэхэдэ, Изольдын образ сценари соогоо хүсэд дүүргэгдээгүй байшоо.

Артист Н. Панков бюрократ, формалист Фокиной образые уран шадамараар наадана. Газопроводуудые намагай дундуур гү, али тэрэниие тойруулжа табихагүбди гэhэн асуудалаар Балуев Фокин хоёр арсалдана. Гадаада түхэлөөрөө энэ арсалдаан ажал дээрэхи хоёр ондоо hанамжа хэбэртэй аад, үнэн дээрээ хоёр эндоо хүнэй ажабайдалда ямараар хандадагые тобойсо харуулна. Эндэ коммунист Балуев илажа гарана. Тэрэ нүхэдтөө бата этигэнэ, өөрөө үнэн харгыгаар нүхэдөө дахуулха байhанаа сэхэ мэдэрнэ ха юм, харин Фокин тад ондоо харгытай.

Балуевай ролиие гүйсэдхэhэн артист Иван Переверзевэй амжалтые онсолон тэмдэглэлтэй. Тэрэ ородой флотоводец адмирал Федор Ушаковой, «Минии дуран» гэжэ кинокартина соо хара амяа хараhан Гряшын, «Тайгын хүбүүн» фильмдэ үнэн сэхэ, алта бэдэрэгшэ Степан Потанинай рольнуудые гүйсэдхэхэдөө бэлигтэй актёр байhанаа багалаа бэлэй. Эндэ манай үеын коммунистын образые үнэншэмөөр харуулжа шадаа.

«Танилсагты, Балуев» гэжэ кинофильм хараад, гансал Балуевтай танилсаба бэшэбди, hанаа сэдьхэлээрээ нэгэдэнги, hайн hайхан зорилготой, заримдаа дутуу дундатайшье хүнүүдhээ бүридэhэн . бүхэли коллективтэй танилсаабди. Энэ коллективые коммунист Павел Гаврилович Балуев хүтэлбэрилнэ.

С. Банзаракцаев.

Уласхоорондын III московско кинофестиваль. Зураг дээрэ: грекческэ киноактриса Алики Георгули, совет киноактриса Л. Смирнова, американска киноактриса Сюзан Стресберг.

ТАСС-ай фотохронико.

„БАЙГАЛ“ ЖУРНАЛАЙ ЭЭЛЖЭЭТЭ НОМЕР

Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой союзай, Соёл культурын министерствын зүгhөө хэблэгдэдэг уран зохёолой, ниитэ улас түрын «Байгал» журналай 3-дахи номер буряад хэлэн дээрэ барлагдажа гараба.

«Хани нүхэдэймнай халуун амаршалганууд» гэhэн тусхай хуудаhанууд номертонь оруулагданхай. «Дүшэн жэлэй дүшэн шүлэг» гэhэн Буряадаймнай уран зохёолшодой шүлэг зохёолнууд хэдэ хэдэн онуудаар хубаагдан (1923—1963 онууд), номерэй хуудаhануудта толилогдоо. Жэшээнь, «Дүшэн жэлэй дүшэн шүлэгэй» эхиндэ 1923—1933 онуудта бэшэгдэhэн **Х. Намсараев, Солбоной Туяа, Д-Р. Намжилон, Б. Базарон, Б. Абидуев, Мүнхэ Сарьдаг, Ж. Балданжабон, Ц. Номтоев, Д. Хилтухин, А. Уланов** гэгшэдэй шүлэгүүд оруулагдаа.

«Эрдэни Дугармаа хоёр» гэhэн уран зохёолшо **Ц. Дамдинжаповай** рассказ, «Буряад ороной баатарлиг хүбүүд, басагад» гэжэ Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө ами наhaяа үгэhэн баатарнуудай дурасхаалда, полковник Владимир Бузинаевич **Борсоевой** тэмдэглэжэ ябаhан дневник энэ номерто толилогдобо.

«Хүн түрэhэн бэемни...» гэжэ Цэрэн **Галановай** повесть, «Хоёр хараасгай» гэжэ Гунга **Чимитовэй** рассказ эндэ уншанабди.

А. Майоровой—«Республикымнай үглөөгүүр» гэhэн үниэнэй большевигэй дурасхаал, «Дүшэн жэлэй харгыгаар» гэжэ республикын промышленность, хүдөө ажахы, соёл болбосоролой талаар хэдэн бэшэг тус номертэ оруулагданхай.

«Хани барисаанай халуун наран доро» гэжэ латын шүлэгшэдэй зохёолнууд оруулагдаа. Номерой hүүлшын хуудаhануудта «Мүнөөдэрэймнай ажабайдал» гэhэн гаршаг доро Евгений **Прониной,** Никифор **Рыбкогой,** Чингис **Гомбоиной, Ф. Чурсин, Г. Балзовский** гэгшэдэй зураглалнууд толилогдоо.

Шэнэ Зеландиин эрхэтэн совет медаляар шагнагдаа

Хонидые түргөөр хайшалха талаар дэлхэйн чемпион болоhон, Шэнэ Зеландиhаа ерэhэн айлшан Годфри Боуэн манай орондо hара тухай болоод байна. Ставрополиин хизаарай, Казахстанай, Волгоградай областиин хони үсхэбэрилхэ ажахынуудта, мал ажалай Украинска институтда («Аскани нова») тэрэ хүрөө. Ябаhан газартаа хонидые түргөөр хайшалха арга дүршэлөө хүн зондо харуулба, совет малшадта арга шадабаряа дамжуулан үгэбэ.

СССР-эй колхоз, совхозуудай хайшалагшадта хонидые түргөөр хайшалха хэрэгтэ туhалhанайнь түлөө Шэнэ Зеландиин эрхэтэн Боуэн Годфриие СССР-эй Верховно Соведэй Президиум байгша оной июлиин 12-ой Указай ёhoop, «Ажалай габьяагай түлөө» медаляар шагнаба.

Годфри Боуэн дүшэ гаратай болоhон. 1960 онhoo хойшо дэлхэйн чемпион ябана. Юhэн часай туршада 559 хони хайшалаа гэхэ гү, али нэгэ хони хайшалхадань минута хүрэхэгүй саг үнгэрнэ. Хони үсхэбэрилхэ хэрэг хүтэлбэрилэн ябуулдаг фермернүүдэй Шэнэ Зеландиин нэгэдэлдэ оньhото машинаар хони хайшалха гол мэргэжэлтэниинь Годфри Боуэн юм.

Хонидые түргөөр хайшалха арганууд тухай Г. Боуэнэй бэшэhэн номынь Советскэ Союзда ород хэлэн дээрэ оршуулагданхай. Годфри Боуэнэй хони хайшалжа байхые харуулhан фильм бэлдэгдэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Боуэн хони хайшалха арга харуулжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Түймэр сарагш... мүрысөөн

Гал түймэр сара... прикладной спортоор ... командануудай хоорондо ... рысөөн hаяшаг Улаан-... тодо үнгэргэгдөө. Мүр... дэ гал сарагшадай дай... бэлэдхэл харуулагдаhа... на.

Энээндэ 4 команда, ... рагшадай 16 бүлэг, пр... ной спортын 40 гаран ... сменүүд хабаадалсаа. 1... рэй зайда табигдаhан ... дабажа гаралгын hоре... рүүлэн үнгэргэгдэбэ. ... да, бүлэгүүдэй дундаhа... лай аюулые сараха ... 2-дохи команда шалгар... родой 1-дэхи команда ... hээ нэгэ бага тахюуда...

4х100 метрэй зайтай ... фетэдэ түрүү hууриин ... шанга тэмсээн болоhон ... Городой 1-дэхи команд... бэрхэ бэлэдхэлтэй ба... Тэдэнэр эстафетые 1 м... 45,8 секунда соо гат... байха юм.

Гэшхүүр өөдэ дамж... мүрысөөн харагшадай ... рал ехээр хандуулаа. О... хабаадагшад түргэнөөр ... дамараар хүдэлөө. Эн... мүн лэ 1-дэхи команд... илаа. Гэшхүүр өөдэ да... гаар спортсменүүд хоор... мүрысөөндэ Анатолий ... симов, Анатолий Овчин... гэгшэд эрхимлэбэ.

Түгэсхэлэй үедэ гал ... саралгада түргэн бэлэн... лолгын мүрысөөн болобо... сарагшадай 4-дэхи ко... энэ мүрысөөндэ илаhан б...

Хоёр үдэрэй туршада ... гэргэгдэhэн энэ мүрыс... гал аюул саралгын 1-дэ... манда түрүү hуури эзэл...

И. Роман...

ХИЛЫН САANAHAA

Амгалан ёhoop зэргэ оршон байха политика КПСС ябуулна

СОФИ, июлиин 15. (ТАСС). Партийна организацинуудта, Советскэ Союзай бүхы коммунистнуудта хандаhан Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй нээмэл бэшэгые «Работническо дело», «Народна младеж» газетэ хүсэдөөр гаргаба.

КПСС-эй ЦК амгалан ёhoop зэргэ оршон байха политика бэелүүлхын түлөө тэмсэдэг, тэмсэнэшье гэжэ «Работническо дело» онсолон тэмдэглэнэ. Эб найрамдал хангаха гээшэ социалис системые бэхижүүлхэ эгээ hайн арга зам болоно гээд газетэ үргэлжэлүүлнэ.

КПСС-эй ЦК-гай нээмэл бэшэгые Болгариин радио хүсэдөөр дамжуулаа.

Ехэ анхаралтайгаар хандана

БЕРЛИН, июлиин 15. (ТАСС). Партийна организацинуудта, Советскэ Союзай бүхы коммунистнуудта КПСС-эй ЦК-гай зорюулhан нээмэл бэшэгтэ ГДР-эй олониитэ ехэ анхаралтайгаар хандана. Энэ бэшэгые «Нейес Дейчланд» газетэ мүнөөдэр хүсэдөөр толилбо. Сүлөөтэ немецкэ профсоюзуудай нэгэдэлэй правлениин орган болохо «Трибюне» газетэ энэ бэшэг тухай дэлгэрэнгыгээр мэдээсэнэ.

Арад зоной хүсэл эрмэлзэлгэтэй таарaлдак...

ПРАГА, июлиин 15. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай нээмэл бэшэгые «Руде право» газетэ толилбо.

Бүхы совет арадай хүсэл эрмэлзэлгэтэй тааруу политика парти, правительствамнай ябуулдаг гээд совет хүнүүд hайса ойлгодог гэжэ энэ газетэ тэмдэглэбэ.

КПК-гай ЦК-гай хүтэ... рилхы хүдэлмэрилэгш... уласхоорондын коммунис... дэлөөндэ тохёолдоhон а... даае зорюута шангад... байhанhaань шалтага... КПСС-эй ЦК КПК-гай ... гай бэшэгые толилхо, э... дэнь сэгнэлтэ үгэхэ ба... болоhон байна гэжэ тэк... бэшэгдэнхэй.

ХИЛЫН СААНАҺАА АБТАҺАН МЭДЭЭС...

✪ Хүдөө ажахын совет мэргэжэлтэдэй делегаци хэды үдэрэй туршада Англида байба. Ковентридэ дүтэхэн эмхидхэгдэhэн хүдөө ажахын королевскэ выставкые совет айлшад хараа. Хүдөө ажахын машинануудые бүтээдэг, химическэ үтэгжүүлгэ хэдэг хэды заводуудые хараhан, фермэнүүдээр ябаhан байна.

✪ Драмын, хүгжэмэй ехэ фестиваль Югославиин Дубровник городто эхилбэ. Хуушанай сагhaa үлдэhэн тэндэхи хонхо зунай энэ наадании эхилhэнэй тэмдэг болгожо юhэ дахин сохибо. Зунай имэ наадан Дубровник городто 14-дэхеэ үнгэргэгдэжэ байна. Славянска драматургиин үнинэй классик Марин Држич, Югославиин мүнөөнэй уран зохёолшо Мирослав Крлеж гэгшэдэй, мүн Шекспирэй, Бетховеной, Шостаковичой, Шопенэй болон бусад сценын, хүгжэмэй мастернуудай зохёолнууд гүйсэдхэгдэхэ, уншагдаха.

✪ Хитадай промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд хүдөө нютагуудай ажалшадта hараhaa hарада улам ехээр туhа хүргэнэ. Хитадай машина бүтээгшэд энэ оной түрүүшын хахадта үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиhөө hураггүй олон хүдөө ажахын машина, электро-түхеэрэлгэнүүдые, илангаяа гидротехническэ барилгын түхеэрэлгэнүүдые, гаргаhан байна. Энэ оной зургаа hарын туршада КНР-эй трактор бүтээгшэд 1962 онойхидо орходоо 30 процентээр олон тракторнуудые хүдөө нютагуудта эльгээгээ. Уhалууриин барилгануудта хэрэглэгдэхэ уhа бүлэхэ насосууд улам олошоруулагдаба.

✪ Нацизмын үедэ ехэ зэбүүрхэмэ гэм хэhэн, тиихэдэ СС-эй шта... тенфюрер байhан, мүнөө мульт... лионер, ехэ хэмжээнэй найм... Курт Бехер мүнөө хүрэтэр Б... Германида сүлөөдэ ябаhаар. Эйх... сүүдэй болож байха үедэ ... элирүүлэгдээ. Курт Бехерэй гэм... рэгүүдые тодорхойлhон доку... нууд Баруун Германиин засага... та ороhон байгаа. Теэд тэдэнь ... үгы хэгдэшэнхэй.

✪ Данида хилээмэнэй үнэ са... шалаа. hаядаа сагаан тоhоной ... сэн дээшэлүүлхэ шиидхэбэри ... ба. Энэ жэлдэ Данида хилээм... тоhоной сэн баhа дээшэлүүлэг... байгаа юм.

✪ «Сьюдад ле Асунсьон» ... Аргентинын пассажирска ... Уругвайн ниислэл Монтевид... Буэнос-Айрес хүрэхэеэ hүни о... ябаа. Тиигэжэ ябатарнь тэ... түймэр болоод, суднань шэнг... 358 пассажирай, командын 62... нэй хэды арбаад хүн үхэhэн б...

✪ Японой Хонсю арал дээрэ ... хёолдоhон туйлай ехэ уhатай б... гой hүүлээр хоёр хүн үхөө, хэды ... hураггүйгөөр үгы болоо, 4 мянг... хай гэр байра уhанда абтаа. «В... гэдэг туйлай ехэ хүсэтэй hалх... уламжалан, түбэй хэды преф... рануудта имэ аюул баhа тохё... жо магад гээд Японой синопти... уридшалан hануулба. Энэ hалх... хүсэн секунда соо 25 метр. ...

(ТАСС)

КУРД АРАДТА ЭСЭРГҮҮ ДАЙН ТУХАЙ

Ирагай Курдистанда дайн байлдаан эхилhээр хоёрдохи hараяа боложо байна. hандаргагдаhан, шатаагдаhан хэдэн зуугаад hуурин газар, алуулhан, шархатаhан, үншэрhэн хэдэн арбаад мянган хүнүүд—имэл даа «Курдистаниие hалгаха» политикын түрүүшын дүнгүүд. Ирагай баасистска правительство имэ политика бэелүүлнэ. Түрүүшын үдэрhөө эхилээд Ирагай хойто талада ажаhуудаг курд арадые хайра гамгүйгөөр алаха хюдаха дайн байлдаан хэгдэжэ байна. Курд арадые алажа хюдажа дууhaxa зорилго Ирагай правительство табинхай. ООН-ой экономическа, социальна Соведэй сессиин үзэмжэдэ советскэ делегациин оруулhан резолюциин проект соо ингэжэ тэмдэглээтэй.

Курд арадта эсэргүү дайнда Ирагай командовани зэбсэгтэ хүсэнүүдэйнгээ дүрбэнэй гурбан хубиие, бүхы авиаци, сэрэгэйнгээ техникые хэрэглэхэ баатай болоо. Тиибэшье мнин Ирагай арми бэшэ, мүн Сириин баасистска бүлэглэлнүүд эдээндэ туhалхаяа яараба. Ингэжэ Сириин армиин подразделенинүүд, авиаци курд арадта эсэргүү дай хэжэ байhан Ирагай сэрэгүүдтэй хамтарба.

СЕНТО гэдэг эзэрхэг түримхэй бүлэглэлдэ хабаададаг гүрэнүүд, тодорхойлбол, Англи, Турци, Иран, США Ирагай правительствын гэмтэ аашануудые дэмжэнэ. Эндэ дурдагдаhан гүрэнүүд СЕНТО бүлэглэлдэ хуулита ёhoop ородогшьегүй haa; үнэндөө тэрэнэй ажал ябуулгые хүтэлбэрилнэ. Ирагай хойто, зүүн захын хилые зубшуулан Турциин, Иранай сэрэгэй горитой хүсэнүүд суглуулагданхай. Курд арадай хүдэлөөн тухай, сэрэгэй хамтын хэмжээнүүд тушаа Ирагтай суг политика ябуулха асуудалые СЕНТО бүлэглэлдэ хабаададаг оронууд зүбшөө. Курдистанда баасистнуудай дай эхилхэтэй хамта Англи Ирагта сэрэгэй самолёт, танкнуудые үгэхэ болоhон байна. Харин США-гай правительство сэрэгэй туhaламжа үзүүлхэ тухайгаа Багдадта дурадхаба. Ингэжэ курд арадта эсэргүүгээр хархис этэгээдүүдэй, империализмын хамтын хүсэн доболhон байна бшуу.

Ирагай сэрэгүүдэй подразделенинүүд Ирагай «Багдадска пактда ородог үедэ түхеэрэгдэhэн харгы замые хэрэглэн, сэрэгэй техникын талаар булюу. байhандаа курднуудай эзэлжэ байhан газар руу добтолон ороhон, гол шухала удхатай газарнуудыень эзэмдэhэн байна. Агаарай сэрэгэй хүсэнүүд курд арадай hуурин газарнуудые шэрүүн муухайгаар бомбодон, гэр байра, мал, тарилгыень hалгана.

Курд арадай байдаг районуудта экономическа хашалта улам ехээр үзүүлнэ. Ирагай хойто районуудай хүн зон эдеэ хоол, түлишэ, медикаментнүүдые абахаяа болиhон байна.

Хүсөөрөө хэдышье булигданги байгаа hаа, курд арадай патриодууд дайсадта шанга сохилто хэнэ. Ирагай Курдистанда түрүүшын үдэрнүүдэй туршада болоhон дайн байлдаанда правительствын сэрэгүүдэй мянга тухай хүн зон алуулаа. Киркук, Дарбандихан, Майди, Койсанджак, Амади, Захо гэдэг районуудта, Хабур, Дээдэ Заб, Сирванд шадар шуhата ехэ дайн байлдаан болоо. Ороной хойто, зүүн хойто талын, ябахада ехэ бэрхэшээлтэй, хадата газарай район тээшэ курднууд сухарин ошохо баатай болоо hэн. Гэхэ зуура курднууд правительствын сэрэгэй ара талада партизануудай тэмсэл үргэлжэлүүлнэ.

Буу зэбсэгээ хуряажа, бэеэ тушаахыень уряалжа, Ирагай командовани хоёрдохёо хандаhан байгаа. Зүгөөр курдын гайхамшагта зоригтой, тэсэмгэй патриодууд тэмсэлээ үргэлжэлүүлhээр.

Баасистска засагаархид үдэр бүхэндэ патриодуудые буудан алажа, саазалжа байна. Энээн тухай Багдадай радио ходо мэдээсэнэ. Багдадай «Рихаб» гэдэг королевскэ ордон байhан газарай хэhээлтын таhагуудта, концлагернуудта бүрил олон зон хосорон hалана. Энэнь Нури Сандай, Англиин империализмын бусад туhалагшадай эзэрхэн байhан жэлнүүдэйхидэ орходоо олон болоно.

Ирагай хойто талада боложо байhан дайнда правительствын сэрэгүүд шанга сохилто абаhан байна. Энээнhээ шалтагаалан, Ирагай засагаархид хүнүүдые нэмэжэ сэрэгэй албанда татаа. Мүнөөнэйнь засаг түрын гол түшэг тулгууринь болохо национальна гвардиин отрядууд эмхидхэгдээ.

Курд арадта эсэргүү дайн байлдаае Ирагай хүн зон хэдыдэшье дэмжээгүй, дэмжэнэшьегүй. Эрхэ сүлөөдэ дуратай курд арадые сэрэгэй хүсөөр Касем дараха гэжэ оролдоо hэн.

Энэ хорото аашыень Ирагай арад зон зэбүүрхэн буруушааhан юм. Ирагта ажаhуудаг арабууд, курднууд, тюркнүүд энэ хорото муухай аашыень илангаяа зэбүүрхэн буруушаана. Мүн Ирагай армиин зарим сэрэгшэдшье энэ хорото аашадань дураа гутажа, бүhалгаа хэдэг байна. Багдадта дүтэхэнэ оршодог «Рашид» гэдэг сэрэгэй лагерьта болоhон хүдэлөөе дарахын түлөө танкова часть, национальна гвардиин отрядуудые эльгээгээ. Мүн Ирагай бусадшье районуудта сэрэгшэдэй дунда имэ хүдэлөөн болоно.

Эб найрамдалда дуратай хүнүүд Ирагай засагаархидай сэрэгэй хорото зорилготой аашануудые зэбүүрхэн буруушаагаад, Ирагай Курдистанда гэмтэ ябадал хэхэеэ болигты гэhэн эрилтэ табина. Мүн империалистнуудай хархис этэгээдүүдэй үгэсэлгэ сэхэ шууд буруушаагдана бшуу.

Имэ хорото хойшолонтой политикын аюултай байhан тухай Ирагай республикын правительствада эльгээhэн мэдүүлгэ соогоо Советскэ Союзай правительство тэмдэглэhэн байна. Ирагай хойто талада бэелүүлэгдэжэ байhан хэрэгүүдтэ гадаадын гүрэнүүдэй хамааралгые болюулхын түлөө Ирагай правительство хэмжээ абаха аабза гээд Советскэ правительство тэрэ мэдүүлгэ соогоо найдаhан байна.

А. Ступак. (ТАСС).

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной июлиин 17.

Редактор
Ц. О. ОЧИРО...

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00475. Зак. № 951.